

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

در سنامه عمومی امداد

ویژه فراگیران دوره عمومی امداد

خداوند می فرماید:
هر کس فردی را
حیات ببخشد مانند
آن است که همه
مردم را حیات
بخشیده است
سوره مائده
آیه ۳۲

شهریور ۱۳۹۷

گردآوری و ویراستاری:

طیبه کمالی - حسام الدین زمانی

مدیریت آموزش و پژوهش

فرایند مدیریت آموزش در جمعیت هلال احمر ج.ا.ا

دوره آموزش مقدماتی (عمومی) امداد (حضور و غیرحضور)						
هدف کلی: آشنایی امدادگران، نجاتگران و درمانگران داوطلب جمعیت هلال احمر برای ورود به دوره‌های آموزش تخصصی امداد و نجات						
اهداف رفتاری: انتظار می‌رود در پایان این دوره فراگیر بتواند:						
<ul style="list-style-type: none"> با اخلاق و منش امدادگری آشنایی یابد؛ روش‌های ایمنی در صحنه عملیات را بشناسد؛ با بلايا و سوانح شایع ایران آشنایی یابد؛ سازمان‌های امدادی بین‌المللی را بشناسد با روش‌های ارزیابی سکنه، سامانه‌های هشدار و پشتیبانی عملیات امداد و نجات آشنا گردد. 						
گروه هدف: امدادگران، نجاتگران و درمانگران داوطلب جمعیت هلال احمر						
منابع و مأخذ: براساس منابع تدوین شده						
روش‌های آموزش: سخنرانی، مباحثه، کنفرانس کلاسی، مانورهای روی میز، ایفای نقش، پرسش و پاسخ، فعالیت گروهی، بحث کلاسی، ایجاد موقعیت‌های شبیه‌سازی شده، نمایش فیلم و اسلاید						
شیوه ارزشیابی: پس از آزمون ارزشیابی پایانی (حسب مورد)						
ردیف	سرفصل	عناوین فرعی	روش تدریس	ساعت نظری	ساعت عملی	جمع کل
۱	کلیات و تعاریف	ولاگان کلیدی، مروری بر قوانین و مقررات		۲	۰	۲
۲	آشنایی با وظایف امدادگران و حقوق آسیب‌دیدگان	آشنایی با شرح حال وظایف و مسئولیت امدادگران، اخلاق امدادگران، حقوق آسیب‌دیدگان، ارتباط با رسانه‌ها		۲	۰	۲
۳	ایمنی در صحنه عملیات	ایمنی امدادگران، ایمنی آسیب‌دیدگان، ایمنی محیط (صحنه سکنه، تجهیزات)		۲	۰	۲
۴	شناخت سوانح و حوادث شایع در ایران	سوانح طبیعی شایع ایران: زلزله، سیل، طوفان و ملته این‌ها) و سوانح انسان‌ساخت (حوادث ترافیکی و حوادث شایع استی)		۲	۰	۲
۵	آشنایی با سازمان‌های ملی و بین‌المللی پاسخ به سوانح	آشنایی اجمالی با سازمان بهداشت جهانی (WHO)، آشنایی اجمالی با صندوق کودکان سازمان ملل متحد (UNICEF)، آشنایی اجمالی با کمیسرهای عالی پناهندگان (UNHCR)، آشنایی اجمالی با دفتر عمران ملل متحد (UNDP)، آشنایی اجمالی با برنامه جهانی غذا (WFP)، آشنایی اجمالی با سازمان مدیریت بحران و کارگروه‌های تخصصی آشنایی اجمالی با اورژانس کشور، آشنایی اجمالی با سازمان آتش‌نشانی شهرداری‌های کشور		۲	۰	۲
۶	آشنایی مقدماتی با سامانه‌های هشداردهنده	آشنایی با سامانه‌های هشدار سریع در سوانح آشنایی با روش‌های پخش هشدار، پیام هشدار و سامانه‌های هشداردهنده در ایران		۲	۰	۲
۷	آشنایی با عملیات لجستیک در امداد	نیازهای عملیات امداد و درخواست، تریبوری (تجهیزات، هواپیما و دریایی)، ذخیره‌سازی و انبار، سامانه ارتباطات، تدارک نیروی‌های امدادی (تأمین آب، غذا، بهداشت و درمان و استراحتگاه)		۳	۰	۳
۸	ارزیابی سوانح	ارزیابی سریع اولیه، گزارش وضعیت، گروه‌های ارزیاب، فرم‌های ارزیابی، ارزیابی نیازها و خسارات		۳	۰	۳
۹	مبانی کار تیمی	مبانی کار گروهی و تیمی		۲	۰	۲
۱۰	آزمون			۲	۰	۲
طول دوره				۲۳	۰	۲۳

۲	فصل اول : کلیات و تعاریف :
۲	امداد: (Relief)
۲	بحران :
۲	بحران ملی :
۲	مدیریت بحران :
۲	مدیریت مخاطرات (ریسک) :
۲	امداد و نجات :
۲	پیشگیری :
۳	آمادگی :
۳	مقابله :
۳	حادثه / تصادف Accident :
۳	سانحه Incident :
۳	بله Disaster: (در ایران به بحران ترجمه میشود):
۳	بحران Crisis:
۳	مدیریت بحران :
۴	مراحل مدیریت بحران:
۴	ارزیابی سانحه :
۴	آواره :
۴	تقسیم بندی آوارگان :
۴	اسکان :
۴	انواع اسکان:
۴	نجاتگر:
۵	پشتیبانی :
۵	لجستیک :
۵	تدارکات :
۵	آمادگی :
۵	انبار :
۵	آسیب دیده :

شرایط اضطراری :	۵
استاندارد :	۵
ارتباطات :	۵
فصل دوم : آشنایی با وظایف و حقوق امدادگران و آسیب دیدگان	۷
شرح وظایف امدادگر	۷
وظایف قبل از وقوع	۷
وظایف در مرحله پاسخگویی	۷
خصوصیات یک امدادگر	۷
توصیه هائی به امدادگران	۷
رضایت به منظور معالجه:	۸
الف) رضایت صریح و روشن:	۸
ب)رضایت ضمنی:	۸
ج)رضایت برای افراد صغیر:	۸
د)رضایت از افرادی که بیماری روانی دارند:	۹
ه) امتناع مصدوم از مراقبت:	۹
مباحث قانونی و اخلاقی خواسته های حیاتی:	۹
ترک مصدوم:	۹
اشخاص مرده در صحنه و حادثه:	۹
اطلاعات محرمانه:	۱۰
وقایع قابل گزارش:	۱۰
عملیات صحنه جنایت:	۱۰
ارائه اسناد و مدارک:	۱۱
آئین نامه ها:	۱۱
عمل به وظیفه:	۱۱
استانداردهای مراقبت:	۱۱
مسئولیتها و صلاحیت اخلاقی:	۱۲
فصل سوم : ایمنی در صحنه	۱۴
مدیریت صحنه حادثه	۱۴
مهمترین نکات مورد توجه در ارزیابی صحنه حادثه :	۱۴
برای درک بهتر موضوع در حوادث مختلف به ذکر مثالهایی از حوادث شایع می پردازیم :	۱۴

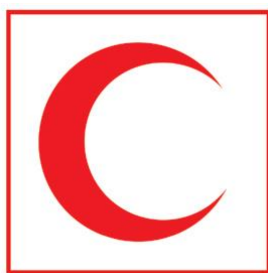
توجه به مکانیسم حادثه :	۱۵
توجه و تخمینی از تعداد مصدومین :	۱۵
توجه به دوری از ترشحات بدن مصدوم :	۱۵
توجه به اولویت در ایمنی :	۱۵
مدیریت صحنه و اقدامات مهم در سایر موارد از جمله تماشاگران :	۱۶
نشت بنزین :	۱۶
باطری اتومبیل :	۱۶
آتش سوزی ها :	۱۶
برق گرفتگی و صاعقه زدگی :	۱۶
غرق شدگی :	۱۷
فصل چهارم : شناخت سوانح و حوادث در ایران	۱۹
مخاطره (HAZARD)	۱۹
زلزله	۱۹
سیل	۱۹
تخریب سد	۱۹
سونامی	۲۰
زمین لغزش :	۲۰
بهمن	۲۰
عوامل افزایش خطر بهمن	۲۱
عوامل بازدارنده از بهمن :	۲۱
رعد و برق	۲۱
توفان	۲۱
بارش برف و یخبندان	۲۱
توفان شن	۲۲
خشکسالی	۲۲
گرمای شدید	۲۲
آتشفشان	۲۳
آتش سوزی خانگی	۲۳
آتش سوزی گسترده	۲۳
مخاطرات ناشی از مواد شیمیایی	۲۳

۲۳	مخاطرات ناشی از حوادث شیمیایی خانگی
۲۴	حوادث هسته ای
۲۴	انتشار مواد رادیواکتیو
۲۴	انتشار عوامل شیمیایی جنگی
۲۴	انتشار عوامل بیولوژیک
۲۵	انفجار
۲۵	حوادث جاده ای
۲۵	عوامل موثر در تصادفات جاده ای:
۲۷	فصل پنجم: ((سامانه های بین المللی و ملی پاسخ به سوانح))
۲۷	تاریخچه:
۲۷	کمیته بین المللی صلیب سرخ: ICRC
۲۷	وظایف کمیته بین المللی صلیب سرخ:
۲۸	فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و جمعیت های هلال احمر: IFRC
۲۸	وظایف فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و جمعیت های هلال احمر:
۲۸	دفتر هماهنگ کننده در امور بشر دوستانه ملل متحد OCHA
۲۹	پزشکان بدون مرز
۳۰	دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR)
۳۱	سازمان بهداشت جهانی WHO
۳۲	شاخه کمک غذایی سازمان ملل متحد (WFP)
۳۳	
۳۳	یونیسف: (UNICEF)
۳۴	سازمان مدیریت بحران در ایران
۳۴	برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP)
۳۷	آتش نشانی ۱۲۵
۳۷	اورژانس ۱۱۵
۳۹	فصل ششم: سامانه های هشدار
۳۹	((اصول هشدار و فراخوان))
۳۹	هشدار چیست ؟
۳۹	معرفی مرکز کنترل عملیات (EOC):
۳۹	هشدار در زلزله:

۴۰	انواع هشدار:
۴۰	به چه شکل باید هشدار داد:
۴۰	عوامل هشدار در کوهستان:
۴۰	عوامل هشدار در سیلاب:
۴۰	عوامل هشدار در آوار:
۴۱	فراخوان:
۴۱	فراخوان امداد:
۴۱	انواع فراخوان:
۴۱	اهداف پیش رو برای فراخوان:
۴۱	سامانه ارتباطات:
۴۴	فصل هفتم: آشنایی با عملیات لجستیک در امداد
۴۴	پشتیبانی در امداد:
۴۴	ابعاد پشتیبانی:
۴۴	سیستمهای پشتیبانی جهت آمادگی:
۴۴	لجستیک و زیر سیستم ها:
۴۴	شناخت لجستیک:
۴۴	زیر سیستمهای اصلی لجستیک:
۴۵	فرایند زیر سیستم تدارکات:
۴۵	انبار و انبارداری:
۴۵	انبار:
۴۵	انباردار:
۴۵	هدف از تشکیل انبارها:
۴۵	۱۱ قانون انبارداری:
۴۵	معیارهای انتخاب سایت عملیاتی:
۴۶	مشخصات انبار مناسب:
۴۶	انواع انبار:
۴۶	شرایط و وضع عمومی انبارها:
۴۶	توصیه و نکات ایمنی درباره انبار:
۴۷	نکات ایمنی درباره مواد قابل اشتعال:
۴۷	فرایند ترابری:

منابع حمل و نقل	۴۸
ملاکها و معیارهای ارزیابی حمل و نقل	۴۸
شیوه های حمل و نقل	۴۸
ویژگیهای حمل و نقل جاده ای :	۴۸
ویژگیها و معایب حمل و نقل راه آهن:	۴۸
ویژگیها و معایب حمل و نقل هوایی :	۴۸
ویژگیها و معایب حمل و نقل دریایی :	۴۸
انواع خودروهای امدادی:	۴۸
آمبولانس لندن کروز ، موتور سیکلت امدادی ، وانت لندن کروز ۴۵۰۰ ، وانت های لوکس ۲۷۰۰ ، یونی	۴۸
فصل هشتم : ارزیابی سوانح (Disaster Assessment)	۵۰
مقدمه:	۵۰
مبانی و مفاهیم:	۵۰
اهداف اصلی ارزیابی سانحه:	۵۰
مراحل گوناگون و انواع ارزیابی :	۵۱
برنامه ریزی برای ارزیابی سانحه	۵۲
کلید هایی برای ارزیابی موفقیت آمیز :	۵۳
روشهای ارزیابی:	۵۳
فصل نهم : مبانی کار تیمی	۵۷
(کار تیمی Teamwork)	۵۷
واژه های کلیدی:	۵۷
تیم سازی (Team Building)	۵۷
تیمی کار کردن (Teamworking)	۵۷
کار تیمی (Teamwork)	۵۷
تعریف گروه:	۵۸
انواع گروه :	۵۸
تفاوت تیم با گروه:	۵۸
ویژگی های تیم در کار تیمی:	۵۸
تفاوت تیم با گروه کاری :	۵۸
ویژگی های گروه:	۵۸
ویژگی های تیم:	۵۹

۵۹	علل اهمیت تیم :
۵۹	توانمندسازی:
۵۹	تصمیم گیری :
۶۰	نقاط ضعف و اشتباهاتی که در تیم ها صورت می پذیرد :
۶۰	انواع تیم های کاری:
۶۰	تشکیل تیم در مقابل فعالیت های تیمی:
۶۰	چه زمانی به تیم نیاز داریم؟
۶۰	عوامل مفید برای تشکیل یک گروه کاری:
۶۱	TEAMWORK- کار تیمی :
۶۱	قوانین کارایی تیم و گروه:
۶۱	هنجارهای رفتاری گروه:
۶۱	عوامل انسجام گروه:
۶۲	بهره وری گروه رابطه مستقیمی با میزان هنجارهای و انسجام گروه دارد.
۶۲	مدیریت تیم کاری:
۶۲	تیم های مجازی:
۶۲	متغیرهای پیچیدگی تیم مجازی:
۶۲	عوامل حیاتی در موفقیت تیم:
۶۳	عدم موفقیت تیم ها:
۶۳	تغییر نقش مدیران در تیم:
۶۳	محاسن کار تیمی:

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

فصل یک

کلیات و تعاریف

فصل اول : کلیات و تعاریف :

امداد: (Relief)

پس از جستجو و نجات اقدامات امدادی (Relief) در الویت پاسخگویی قرار دارد .
کلمه امداد از ریشه فعل عربی مدد برگرفته شده و به معنای کمک کردن و یاری رساندن است .
ارائه خدمات درمانی اضطراری و ایجاد سر پناه اضطراری و توزیع اقلام مورد نیاز آسیب دیده شامل آب- تغذیه- اقلام زیستی- که معمولاً ۲۲ قلم می باشد در شرایط ایجاد سانحه که میتواند شرایط اولیه زندگی را برای آسیب دیده ایجاد کند را خدمات امداد ی گویند. اساس فعالیت هلال احمر خدمات امدادی بوده است و از سال ۷۹ موضوع نجات نیز در جمعیت اضافه گردید.
نیازهای قربانیان در این بخش براساس نوع شدت زمان و مکان سانحه میتواند گوناگون والویت های آن متفاوت باشد .

بحران :

حوادثی است که در اثر رخدادها و عملکردهای طبیعی و انسانی به طور ناگهانی به وجود می آید، مشقت و سختی را به یک مجموعه یا جامعه انسانی تحمیل میکند و برطرف کردن آن نیاز به اقدامات اضطراری، فوری و فوق العاده دارد.

بحران ملی :

بحرانی است که مقابله با آن خارج از توان مجموعه مدیریت بحران و امکانات یک استان باشد. سایر موارد به عنوان بحران استانی یا محلی محسوب میشود .
تبصره : نوع بحران از حیث ملی، منطقه ای، یا محلی بودن، براساس پیشنهاد استاندار استان مربوط و تأیید رئیس ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه کشور مشخص میشود .

مدیریت بحران :

فرایند عملکرد و برنامه ریزی مقامات دولتی و دستگاههای اجرایی دولتی و عمومی است که با مشاهده، تجزیه و تحلیل بحرانها، به صورت یکپارچه، جامع و هماهنگ با استفاده از ابزارهای موجود تلاش میکنند از بحرانها پیشگیری نمایند یا در صورت بروز آنها در جهت کاهش آثار، آمادگی لازم، امدادرسانی سریع و بهبود اوضاع تا سطح وضعیت عادی تلاش نمایند .

مدیریت مخاطرات(ریسک)

فرایندی است که سطح تحمل یک خطر مشخص را در جامعه شناسایی میکند و این اطلاعات را در جهت تصمیم گیری برای اقدامات مربوط به کاهش اثرات مخاطرات و مقابله با آنها به کار میبرد. این فرایند با توجه به منافع و هزینه های کاهش مخاطرات انجام میگردد .

امداد و نجات :

عملیات امداد و نجات به عنوان بخش عمده مرحله مقابله شامل جستجو، نجات، ارائه کمکهای اولیه، انتقال مجروحان تا نزدیکترین و اولین مرکز درمانی، تغذیه اضطراری، تامین سرپناه اضطراری، تخلیه جمعیتها، تامین امکانات اولیه و دریافت و توزیع کمکهای مردمی و اقلام اهدایی سازمانهای غیردولتی داخلی، خارجی و بین المللی است .

پیشگیری :

مجموعه اقداماتی است که پیش، هنگام و پس از وقوع بحران با هدف جلوگیری از وقوع مخاطرات یا کاهش آثار زیان بار آن انجام میشود .

آمادگی :

مجموعه اقداماتی است که توانایی جامعه- دولت و مردم- را در انجام مراحل مختلف مدیریت بحران افزایش میدهد. آمادگی شامل جمع آوری اطلاعات، پژوهش، برنامه ریزی، ایجاد ساختارهای مدیریتی، آموزش، تامین منابع، تمرین و مانور است. آموزش شامل آموزشهای همگانی، تخصصی، نهادهای مدنی، صنایع، رسانه های گروهی و صدا و سیما است .

مقابله :

ارائه خدمات اضطراری به دنبال وقوع بحران است با هدف نجات جان و مال انسانها، تامین رفاه نسبی برای آنها و جلوگیری از گسترش خسارات. مقابله شامل امداد و نجات، بهداشت، درمان، تامین امنیت، ترابری، ارتباطات، تدفین، دفع مواد زائد جامد، دفع مواد زائد جامد، دفع فاضلاب، مهار آتش، کنترل مواد خطرناک، سوخت رسانی، اطلاع رسانی و هشدار است .

حادثه / تصادف Accident :

رخداد یا واقعه ای ناخواسته، ناگوار و خسارت بار (جانی و مالی) ، تحت تأثیر مخاطرات، اما محدود که اگرچه پاسخ اضطراری به آن ضروری است اما پتانسیل مختل کردن روند طبیعی جامعه را ندارد و اغلب توسط نیروها یا تیم های تک مأموریتی محلی مانند اورژانس، امداد و نجات، و آتش نشانی قابل کنترل است.

سانحه Incident :

رویداد یا حادثه ای خسارت بار که توسط مخاطرات طبیعی (سیل، زلزله، طوفان و...) یا انسان ساز (آتش سوزی و...) ایجاد می گردد، روند طبیعی جامعه را مختل نموده و در صورت عدم اقدام به موقع و مؤثر می تواند به Disaster تبدیل شود. مقابله با سانحه اغلب، تداخل نیروها و تیم های سازماندهی شده متعددی را از دستگاههای پاسخگو، تحت مدیریت و فرماندهی یکپارچه می طلبد .

بلیه Disaster: (در ایران به بحران ترجمه میشود):

سانحه ای است مهارنشده که کنترل آن از توان و امکانات و منابع محلی خارج است و طی آن تأسیسات زیربنایی و روند طبیعی جامعه کاملاً دچار اختلال شده، جان و مال انسانهای زیادی آسیب دیده و دچار تهدید جدی می گردد.

بحران Crisis :

یک وضعیت اضطراری که نیاز آنی به پاسخ داشته می تواند در سیاست، امنیت، اقتصاد، فرهنگ یا در هر روند برنامه ریزی شده و زیربنایی جامعه اختلال جدی ایجاد کند مانند کودتا، بحران اقتصادی، بحران فرهنگی و یا بحران بیکاری، منازعات مسلحانه، اغتشاشات.

بحران حادثه ایست که پاسخگویی بدان از ظرفیت های موجود خارج بوده و برای کنترل و مدیریت آن نیاز به منابع خارج از منطقه می باشد .

هنگامی که مجموعه شرایط خاص روال متداول و پیش بینی نشده ی جریان کار، فعالیت زندگی، ارتباطات، تامین نیازهای عمومی، و یا افکار عمومی را تغییریک باره دهد در این حالت شرایط بحرانی بروز کرده است. فرهنگ لغات و بستر بحران را نقطه عطف بهتر بودن یا بدتر بودن معنا کرده است. مدیریت بحران به زبان ساده علم و هنر تدبیر شرایط بحرانی است .

مدیریت بحران :

مجموعه ای از مفاهیم نظری و تدابیر عملی در ابعاد سیاست گذاری، برنامه ریزی، سازمان دهی، هماهنگی و کنترل جهت مقابله با بلایا در مراحل قبل، هنگام و بعد از وقوع بلایا است (جهانگیر

مراحل مدیریت بحران:

۱. پیشگیری/کاهش اثرات (Prevention/Mitigation)
۲. آمادگی (Preparedness)
۳. پاسخگویی (Response)
۴. بازتوانی/بازسازی (Recovery/reconstruction)

ارزیابی سانحه:

فراهم کردن داده ها و اطلاعات مورد نیاز مدیران و آنالیز آن برای تصمیم گیری لازم جهت پاسخگویی مناسب را ارزیابی سانحه می نامند. ارزیابی یک جزء حیاتی برنامه ریزی و اجرای پاسخ است. در ارزیابی سانحه فرایند تعیین ضربات و صدمات یک سانحه بر روی جامعه و نیازهای فوریتی برای نجات و تداوم حیات زنده ماندگان و تسریع امکان باز توانی و توسعه به انجام می رسد.

آواره

افرادی که به هر دلیلی خانه و کاشانه خود را از دست داده و گرفتار مشکل بی خانمانی هستند

تقسیم بندی آوارگان:

- ۱- آواره داخلی
- ۲- آواره خارجی
- ۳- پناهندگان

اسکان:

یکی از مهم ترین نیازهای آسیب دیدگان ایجاد حریم امن برای او و خانواده آن می باشد که در زمانهای بعد از وقوع به اشکال مختلف ایجاد می گردد.

انواع اسکان:

اسکان اضطراری: معمولاً با توجه به خصوصیات چادر به جهت انتقال سریع و برپا شدن سریع و قابلیت انتقال از یک نقطه به نقطه دیگر در محل حادثه از چادر استفاده می شود و نباید از یک ماه تجاوز نماید.

اسکان موقت: معمولاً از کانکس و یا فابریکس استفاده می گردد و نباید از سه ماه تجاوز کند.

اسکان دائم: معمولاً شرایطی ایجاد می گردد تا آسیب دیده بتواند شرایط سرپناه اصلی را برای خود ایجاد کند.

امدادگر:

فرد آموزش دیده که در مورد مباحث مربوطه (امداد و کمکهای اولیه -تغذیه و توزیع - اسکان -پشتیبانی- پیش بیمارستانی) آموزشهای لازم را دیده و به مهارت لازم رسیده است.

نجاتگر:

فرد آموزش دیده که در مورد مباحث مربوطه (امداد و کمکهای اولیه - جستجو نجات- پیش بیمارستانی -حوادث شهری و بین شهری - کوهستان-سیلاب) آموزشهای لازم را گذرانده و به مهارت لازم رسیده است.

پشتیبانی :

ایجاد آمادگی لازم، جهت پاسخگویی مناسب، در شرایط اضطراری و تداوم آن تا رسیدن به شرایط مناسب

لجستیک :

لجستیک به معنی تدارکات و حمل و نقل می باشد و در اسناد فدراسیون صلیب سرخ و هلال احمر نیز به همین نام استفاده گردیده است

تدارکات :

بمنظور تامین نیاز های نیروهای عملیاتی و آسیب دیدگان از سانحه در زمان قبل از وقوع، حین وقوع، و دوران پس از وقوع را تامین می نماید.

آمادگی :

ایجاد شرایط مطلوب در تجهیزات و نیروها و حفظ آن به جهت راندمان بالا در پاسخگویی را آمادگی گویند.

انبار :

انبار به فضا و مکانی اطلاق می شود که در آن یک یا چند نوع کالای تجاری- تولیدی- مصرفی- صنعتی- مواد خام و اولیه - کالای تولید شده و براساس صحیح سیستم طبقه بندی نگهداری میشود

آسیب دیده :

به افرادی اطلاق میگردد که بر اثر حوادث و سوانح اموال و معیشت و سلامت روانی آنان تحت تاثیر قرار گرفته و برای حداقل نیازها امید به کمک دیگران دارند

شرایط اضطراری :

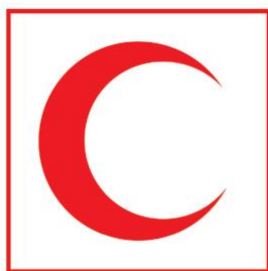
به زمانی اطلاق میگردد که بر اثر حوادث و سوانح مختلف مردم روند زندگی عادی خود را از دست داده و از جهات مختلف آنان آسیب دیده و نیاز به حضور نیروهای درمانی می باشد

استاندارد :

ایجاد نظم مبتنی بر نتایج علوم، فنون، و تجارب بشری را استاندارد گویند. استاندارد یعنی قانون - ضوابط - قاعده - اصل - کیفیت مطلوب مانند استانداردهای اسفیر

ارتباطات :

جابجا شدن اطلاعات از سوی فرستنده به گیرنده با زبان کدینگ که برای طرفین قابل درک باشد

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

فصل دوم

آشنایی با وظایف و حقوق امدادگران و آسیب دیدگان

Photo : Mohammad Fatemi

FARS NEWS AGENCY

فصل دوم : آشنایی با وظایف و حقوق امدادگران و آسیب دیدگان

شرح وظایف امدادگر

به دو مرحله تقسیم میشود :

مرحله قبل از وقوع ۲- مرحله پاسخگویی

وظایف قبل از وقوع

- کسب آموزشهای لازم خصوصا تخصصی
- شرکت در مانورهای مختلف
- حفظ شرایط آمادگی جسمانی و روانی
- بالا نگه داشتن انگیزه خدمت
- تعیین جایگاه سازمانی در تیمهای امدادی
- شرکت در دوره های باز آموزی

وظایف در مرحله پاسخگویی

- حضور بموقع در فضای فراخوان شده
- انگیزه خدمت در هر شرایط محیطی (منطقه عملیاتی - پشتیبانی)
- اطاعت پذیری از مسئولین مربوطه
- فعالیت در ساعات برنامه ریزی شده
- استراحت بموقع
- ترک محیط عملیاتی به جهت پشتیبانی نیروهای بعدی عملیات
- حضور مجدد
- رعایت اصل تاثیر گذاری در بحران

خصوصیات یک امدادگر

- ۱- مهارت
- ۲- تواضع
- ۳- توانایی
- ۴- صلاحیت
- ۵- دانش فنی
- ۶- اشتیاق

توصیه هائی به امدادگران

- ۱- آمادگی جسمانی خود را در هر شرایطی حفظ کنید .
- ۲- در وضعیت اضطراری تندرستی و آمادگی بدنی نقطه اتکاء محکمی برای شما خواهد بود .
- ۳- فکر کنید تاکارها رابخوبی شروع کرده و به اتمام رسانید .
- ۴- تمهیدات اولیه یک ابزار برای بقاء است .
- ۵- با جرات باش و مشتاق یاد گیری :

- جرات در طی آموزش و تجربه بدست می آید .
 - تخصص های ضروری را بیاموز
 - آنچه را که آموختی تکرار کن
 - اگر کاری را درست انجام دادی ، آنرا به خاطر بسپار و در آینده بکار گیر
 - از هر تجربه ای چیزی بیاموز
- ۶- با وجدان باش
- خوش شانس هستی اگر کسی در اطراف تو نباشد که ببیند چه کاری می کنی
 - عملکرد شما باید مطابق با استانداردهای آموزشی باشد.
 - استانداردها را در بالاترین وضعیت نگه دار .
- ۷- مثبت باش
- از تجارب جدید سود ببر
- ۸- بدون حماقت عمل کن
- ۹- از چک کردن وسائل خود و ایمنی مسیر هراس نداشته باش.
- ۱۰- همواره به خاطر داشته باشید که عقل شما اولین ابزار برای بقای شماست .
- ۱۱- بعد از آمادگی فیزیکی آمادگی پزشکی اولین شرط برای کمک به یک مصدوم می باشد .

رضایت به منظور معالجه:

رضایت به طور ساده به معنی موافقت یا اجازه می باشد. با این وجود، از نظر قانونی چندین نوع رضایت وجود دارد، که شما به عنوان امدادگر باید با آنها آشنا باشید:

الف) رضایت صریح و روشن:

رضایت واقعی است که شخص جهت مراقبت یا انتقال به امدادگر می دهد. اگر به مصدوم نزدیک شدید و پس از معرفی خودتان او متوجه شد که شما امدادگر هستید و رضایت صریح و روشن جهت اقدامات امدادی به شما داد، می توانید عملیات امداد را آغاز کنید.

ب) رضایت ضمنی:

رضایت دریافت مراقبتهای اورژانسی در نظر گرفته شده می باشد. زیرا ممکن است شخص بیهوش، صغیر، بدحال و یا آنقدر بدآسیب دیده که نمی تواند پاسخ دهد. هر مصدومی که انجام مراقبتهای اورژانسی را درک نکند، می توان در مورد او تحت اصول رضایتهای ضمنی به اقدام پرداخت، خصوصاً افرادی که قادر به برقراری ارتباط نیستند. بنابراین، جهت رسیدگی به مصدومین که بیهوش است، امدادگر هیچ تاملی نباید بکند.

ج) رضایت برای افراد صغیر:

افراد صغیر افرادی هستند که هنوز به سن قانونی تعیین شده از سوی کشورهای مختلف نرسیده باشند، طبق قانون، افراد صغیر (که ممکن است ۱۸ سال سن داشته باشند) و قادر به صحبت کردن در مورد خودشان نمی باشند، در بسیاری حالتها، برای معالجه اورژانسی که لازم است توسط پزشک برای یک فرد صغیر انجام شود، باید منتظر دریافت اجازه از سوی والدین یا قیم قانونی مصدوم باشد. چنانچه فرد صغیری احتیاج به مراقبتهای اورژانسی در محل حادثه داشته باشد، و امکان گرفتن سریع اجازه مداوا از سوی والدین یا قیم قانونی فرد صغیر موجود نباشد، جهت ارائه مراقبتهای اورژانسی هیچگونه تأمل و تردیدی نکنید. بخاطر داشته باشید که انجام مراقبتهای خوب پیش بیمارستانی، اولین مسئولیت شما است. با پیگیری انجام این دوره از عملیات که برای مصدوم بهترین است خواهید توانست در جایگاه قانونی محکمی قرار بگیرید.

د) رضایت از افرادی که بیماری روانی دارند:

اگر بیمار یا مصدوم، از نظر روانی از واقعیت منفصل شده است، خطر جدی متوجه خودش و دیگران خواهد بود، و امداد را نخواهید پذیرفت و به دنبال آن موضوعات قانونی بگرنج می شود و شما باید روش منطقی برخورد با این مصدومین را بدانید، زیرا حتی برای پرسنل پزشکی آموزش دیده کنترل چنین صحنه هایی مشکل می باشد. معمولاً اگر به نظر برسد که شخص تهدیدی برای خود یا دیگران است و مداوا را نمی پذیرد. نیاز به برنامه ای است تا مراتب قانونی صورت گیرد. برای کار کردن با مجریان قانون، هیچ تاملی نکنید، زیرا این جریان شاید نیازمند صدور گواهی یک دستور حفاظتی باشد.

ه) امتناع مصدوم از مراقبت:

بخاطر داشته باشید که هر شخصی که از لحاظ روحی صلاحیت و شایستگی دارد، این حق قانونی را دارد که از مداوایی که از سوی امدادگران در هر زمانی انجام شد، امتناع کند. می توانید با شخصی که از مداوا سرباز می زند، صحبت کنید و سعی کنید به او در درک عوارض امتناع از پذیرش مراقبت مناسب پزشکی کمک کنید. گاهی اوقات، دیگر ارائه دهندگان سرویسهای فوریتهای پزشکی یا نیروهای انتظامی شاید موفقیت بیشتری در زمینه متقاعد کردن مصدوم در مورد نیاز به دریافت اقدامات امدادی داشته باشند.

مباحث قانونی و اخلاقی خواسته های حیاتی:

خواسته های حیاتی، موقعیتهایی را که بیمار حاضر به انجام کارهای خاص پزشکی نیست، مشخص می کنند. برای مثال، بیماری که در مرحله پایانی زندگی قرار گرفته، شاید نخواهد که مراحل C.P.R برای او انجام شود، از آنجا که امدادگران در موقعیت تشخیص نمی باشند، که آیا خواسته های حیاتی با ارزش است، و یا اینکه موقعیت بیمار را تعیین کنند، باید مراقبت مناسب امدادی را شروع کنند و پرسش درمورد خواسته های حیاتی را کنار بگذارند.

ترک مصدوم:

ترک مصدوم موقعیتی است که در آن یک شخص آموزش دیده مراقبت اضطراری را شروع می کند ولی قبل از اینکه شخص دیگری به محل حادثه برسد و بیمار را تحویل بگیرد، او را ترک کند. وقتی مداوا را شروع کردید، باید تا زمان رسیدن شخصی که حداقل به اندازه شما آموزش دیده مداوا را ادامه دهید و بعد به او واگذار کنید. بعد از مداوایی که آغاز کرده اید، نباید بدون اینکه مراقبت های را برای مریض تکمیل کنید او را ترک نمایید. شایعترین شکل ترک مصدوم به این صورت است که: امدادگر بر بالین بیمار فراخوانده می شود، بیمار را معاینه می کند، وضعیت بیمار را ارزیابی می کند ولی جهت انتقال بیمار به بیمارستان کوتاهی می کند و مدتی بعد متوجه می شوند که بیمار مرده است. ولی او را ترک کرده اند.

اشخاص مرده در صحنه و حادثه:

وقتی که به محل حادثه رسیدید، چنانچه نشانه ای از حیات در فرد وجود دارد، باید مراقبتهای مورد نیاز را شروع کنید، افرادی که به طور حتم مرده اند، باید مراحل آنها طبق قوانین سازمان انجام شود. معمولاً، تنها نشانه ها و علامتهایی که برای اشخاص مرده، استفاده می شود، چهار علامت و نشانه زیر هستند:

۱- کبودی وابسته (لیویدی):

ته نشست خون پس از مرگ، تغییر رنگ ارغونی تا ارغوانی متمایل به قرمز در قسمتهایی از بدن فرد که نزدیکتر به زمین بوده است (از لحاظ جاذبه) اتفاق می افتد. تشکیل آن به علت تجمع خون تحت تأثیر جاذبه در رگهای خونی این نواحی است. این تغییر رنگ ۱۵ دقیقه تا ۲ ساعت پس از مرگ شروع و طی ۸ تا ۱۲ ساعت به حداکثر رسیده و بدون تغییر و ثابت می شود.

۲-جمود نعشی:

سفت شدن عضلات بدن و اندامها - مثلاً دست یا پا در یک وضعیت خاصی خشک شده و ثابت مانده است. جمود نعشی ۲ تا ۴ ساعت پس از مرگ شروع و طی ۶ تا ۱۲ ساعت کامل می شود.

۳-فساد و گندیدگی واضح جسد:

تجزیه بافت و گوشت پوسیده البته با توجه به شرائط محیطی فقط وقتی بیش از یک روز از مرگ شخص گذشته باشد، اتفاق می افتد.

۴-جراحات یا آسیبهای کشنده واضح:

جدا شدن سر یا سوختن تا حد خاکستر شدن و ...، بدین معناست که هیچ فرصتی برای انجام اقدامات امدادی برای مصدوم وجود ندارد.

اگر هر یک از این علائم وجود داشته باشد، باید شخص را مرده تصور کنید و اقدامات بعدی را نیروی انتظامی و پزشکی قانونی (در صورت نیاز با همکاری شما) انجام می دهند.

غفلت (قصور):

انحراف از استانداردهای پذیرفته شده مراقبت که منجر به آسیب بیشتر مصدوم می گردد. غفلت و قصور وقتی اتفاق می افتد که مصدوم آسیب و یا زمان اضافه ای را متحمل می شود که ناشی از بکاربردن مراقبتها به روشی است که با استانداردهای مورد نظر برای شخصی با آموزشهای مشابه در شرایطی مشابه هماهنگی ندارد. برای اینکه غفلت و قصوری اتفاق بیافتد، این چهار موقعیت باید وجود داشته باشد:

عدم عمل به وظیفه ۲-آسیبهای حاصله ۳-کم کاری ۴-عامل اولیه

اگر در ارائه مراقبت مطابق با سطحی که آموزش دیده اید کوتاهی کنید، این می تواند به عنوان کم کاری تلقی گردد برای اینکه غفلت از مصدوم ثابت شود، مصدوم باید آسیبهای پایداری به علت مراقبت نامناسب شما داشته باشد. آسیبهایی که در ارتباط با کوتاهی شما درانجام صحیح عملیات می باشند عامل اولیه یا عامل مربوط به کوتاهی در عملیات خوانده می شوند.

اطلاعات محرمانه:

اکثر اطلاعات بیماران محرمانه است، اطلاعات محرمانه شامل رویداد و واقعه مربوط به بیمار، تاریخچه بیمار، یافته های در مورد ارزیابی از وضعیت بیمار و مراقبتهای ارائه شده می باشد. این اطلاعات تنها با دیگر پرسنل پزشکی که درگیر امر مراقبت از بیمار می باشند، در میان گذاشته شود. نباید در مورد این اطلاعات ویژه با خانواده و دوستانتان بحث کنید.

بسیاری اطلاعات در مورد امر مراقبت از بیمار، به عنوان اطلاعات عمومی طبقه بندی می شود. اطلاعات عمومی شامل ذکر نوع واقعه و نام بیمار و معمولاً اطلاعاتی می باشند که از طریق جراید منتشر می شوند.

توجه: هر گونه اطلاعاتی در مورد بیمار، محرمانه است.

وقایع قابل گزارش:

سازمانهای امدادی معمولاً به صورت خاص موظف به ارائه بعضی گزارشات و وقایع مشخص می باشند که از جمله آنها انواع جرم و جنایت و بیماریهای عفونی می باشد، که در مورد هر کدام نیاز به هماهنگی فوری با سازمانهای مربوطه می باشد. (بعضی از انواع این جرمها در مبحث گزارش نویسی ذکر شده است.)

عملیات صحنه جنایت:

بسیاری از موقعیتهای پزشکی اورژانسی، همان صحنه های جنایت هستند. به عنوان یک امدادگر، باید در ذهنتان، به موارد زیر توجه داشته باشید:

۱-ازخودتان محافظت کنید، قبل از ورود به صحنه در مورد ایمنی صحنه مطمئن شوید.

۲- اگر حدس می زنید که صحنه جنایت ایمن و مطمئن نیست، منتظر بمانید تا نیروهای انتظامی اشاره کنند که صحنه برای ورود امن شده است.

۳- اولین کار شما مراقبت از بیمار است. هیچ چیز به جز امنیت شما نباید مانع از انجام تلاش و کوشش شما شود.

۴- فقط در صورتی که لازم است، بیمار را حرکت دهید. مثل انتقال سریع به بیمارستان C.P.R با مداوای شوک شدید، اگر لازم است که بیمار را حرکت دهید، یک عکس فوری از صحنه تهیه کنید.

۵- فقط آنچه را که جهت ارزیابی از وضعیت بیمار لازم است به آن دست بزنید، لمس کنید.

۶- صحنه جنایت را برای تحقیقات بیشتر به همان حالت نگه دارید و سایل را حرکت ندهید مگر اینکه مزاحم توانایی شما برای انجام مراقبت باشد. اگر نیاز به حرکت وسایل است، تا حد ممکن فقط به مقدار کمی آنها را جابجا کنید.

۷- دقت داشته باشید که تجهیزات را کجا می گذارید، شواهد و مدارک می تواند با گذاشتن تجهیزات روی آنها تغییر کند و یا حتی از بین برود.

۸- افرادی که حضور آنها لازم نیست مثل همسایه های کنجاو و ... را از محل حادثه دور نگه دارید.

۹- بعد از اینکه بر بالین بیمار در صحنه جنایت حاضر شدید، گزارش کوتاهی در مورد جنایت بنویسید و طراحی از صحنه بکشید که نشان بدهد چگونه و کجا مصدوم را پیدا کرده اید. چنانچه نیاز باشد که دو یا سه سال بعد جزئیات صحنه یا تصادف را به خاطر بیاورید این کار بسیار مفید و لازم است.

ارائه اسناد و مدارک:

وقتی مداوای بیماری را انجام می دهید، مشاهدات خود را در مورد صحنه، وضعیت بیمار، و مداوایی که ارائه داده اید ثبت کنید. ارائه اسناد و مدارک باید برطبق سیاستهای سازمان خودتان باشد. و به این دلیل مهم است که شما قادر نخواهید بود که به خاطر بیاورید که چه مراقبتهایی را به کلیه بیماران ارائه داده اید. ارائه اسناد و مدارک برای ثبت قانونی مداوایی که انجام داده اید، لازم است و همچنین در وقایع دادگاهی نیز مورد نیاز خواهد بود و همچنین ارائه اسناد و مدارک مبنایی برای ارزیابی از کیفیت مراقبتهای انجام شده می باشد.

آئین نامه ها:

به عنوان یک امدادگر، شما در حیطه ای از آئین نامه های گوناگونی باید عمل کنید که شامل آئین نامه های محلی، سازمانی و کشوری می باشد. شما باید با این آئین نامه ها آشنائی هستند که ناظر و کنترل کننده شما در انجام کار به عنوان یک امدادگر باشند. مثلاً شما ممکن است به گواهی نامه ای احتیاج داشته باشید که صلاحیت شما را به عنوان یک امدادگر تأیید نماید و یا در سازمان استانی و یا کشوری نام شما رسماً ثبت شده باشد. شما مسئول هستید که هر گونه گواهی نامه لازم و یا عضویت خود را در سازمانهای مربوط همواره به روز و معتبر، حفظ و تمدید نمایید.

عمل به وظیفه:

مسئولیت قانونی یک امدادگر جهت عملیات امداد و ارائه مراقبتهای اورژانسی را وظیفه کاری می گوید. اولین اصل قانونی، توجه به عمل به وظیفه است. به عنوان یک شهروند عادی که به صحنه تصادف انومبیل وارد می شوید، از لحاظ قانونی ملزم به توقف و ارائه مراقبتهای فوری از مصدوم نیستید. ولی در صورتی که به عنوان یک امدادگر در یک سازمان کار می کنید و به صحنه تصادف اعزام شدید، این یک مسئولیت و وظیفه کاری است. شما باید بیدرنگ در صحنه حادثه اقدام کنید و مراقبتهای فوری اورژانسی را با تجهیزات موجود در محدوده آموزشهایی که دیده اید انجام دهید، هر گونه نقص و ایرادی در عملیات امداد یا ارائه مراقبتهای فوری اورژانسی باعث می شود که شما و یا سازمان (و یا هر دو) در معرض مسائلی قانونی قرار بگیرید.

استانداردهای مراقبت:

روشی است که اشخاص طبق آن روش باید عمل کنند و یا باید مراقبت را ارائه دهند. در زمینه ارائه مراقبت به مصدومین تا چه حدی از شما انتظار می رود؟

به عنوان یک امدادگر، نمی توانید مسئول کلیه مطوح مراقبت باشید که از یک پزشک انتظار می رود، اما شما مشمول ارائه سطوحی از مراقبتها می باشید که شخصی با آموزشهای مشابه تحت شرایط یکسان انجام می دهد. به عنوان شخصی که در دوره های امدادگری آموزش دیده اید، انتظار می رود که از دانش و مهارتهایی که آموخته اید، استفاده کنید.

شرایطی که در آن شما این مراقبتها را باید ارائه دهید، شاید براسانداردهای مراقبت نیز تاثیر داشته باشد. برای مثال، اگر در تاریکی و باران کار می کنید، شاید به خوبی کسی که در اتاق روشن کار می کند، قادر به انجام وظیفه نباشید. با پذیرفتن استانداردهای مراقبت باید با حداکثر توانایی خود اقدامات امدادی را انجام دهیم، آنگونه که یک فرد محتاط و منطقی با آموزشهای مشابه شما در این شرایط عمل می کند.

چارچوب و محدوده درمانی که شما به عنوان یک امدادگر در آن فعالیت می کنید، به صورت کامل در دوره های آموزشی برای شما تشریح می شود ولی در بعضی حالتها، پزشکان راهنما به وسیله رادیوی دو طرفه یا بیسیم، راهنمایی های خود را ارسال می کنند.

مسئولیتها و صلاحیت اخلاقی:

جامعه و سازمان شما با مسئولیتهای خاص اخلاقی به عنوان یک امدادگر به شما سپرده شده است، شما در زمینه تشکیل و پذیرش استانداردهای حرفه ای رفتاری مسئولیتهایی دارید. این کار مستلزم داشتن دانش و مهارتهای روز جهت ارائه مراقبتهای خوب به مصدومین می باشد. شما همچنین مسئول تجدید نظر در زمینه کارهایی که انجام داده اید و ارزیابی تکنیکهای مورد استفاده می باشد. باید زمان عملیات، فعالیت امدادگریتان را ارزیابی کنید و سعی کنید نتایج اقداماتتان را از طریق پزشکان راهنما و یا پرسنل بیمارستان، پیگیری کنید.

همیشه در جستجوی راههایی برای بهبود عملیات اجرائی خود باشید. تداوم کلاسهای آموزشی و تشکیل دوره های جدید جهت مطابق شدن شما با مسائل روز طراحی شده است. رفتار اخلاقی مستلزم داشتن صداقت است. گزارشاتی جهت انعکاس دقیق وضعیت موجود تهیه کنید. هرگز گزارشی را تغییر ندهید مگر اینکه قصد اصلاح غلطهای آن را داشته باشید. بخاطر داشته باشید که عملیاتی که شما در چند دقیقه اول عملیات اورژانسی انجام می دهید، ممکن است باعث مرگ و یا تداوم زندگی مصدوم شود. داشتن صلاحیت حرفه ای و اخلاقی، برای خودتان و مصدوم قابل ارزش است.

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

فصل سوم

ایمنی در صحنه

مدیریت صحنه حادثه

اتفاق برای یک فرد در هر مکانی ممکن است بوجود بیاید این مکان ممکن است منزل، پارکینگ، محیط خارج و یا هر جای ناشناخته دیگری باشد و طبیعی است که ورود به هر محیطی بایستی با ملاحظات خاصی انجام شود و این ارزیابی صحنه حادثه باید قبل از ورود به محل حضور مصدوم توسط امدادگر انجام شود. چراکه برای انجام خدمت رسانی مناسب وجود ایمنی مناسب یک صحنه الزامی بوده و امدادگر تنها در صورت سالم بودن در صحنه می تواند به مداوای مناسب بیماران بپردازد.

لذا در این ارزیابی باید نکاتی را در ذهن داشت و توجه به مطالب زیر در ارزیابی صحنه ضروری بسیار است :

Ø چند لحظه ای توقف قبل از هر نوع عملیات : ایست STOP

Ø درمورد شرایط و ابعاد خسارت و تلفات فکر کنید : THINK

Ø نحوه کاهش آسیب و عملیات را بررسی کنید و موارد خطر آفرین را دریابید : OBSERVE

Ø برای انجام عملیات برنامه ریزی کنید و وسائل مورد نیاز را مشخص کنید : PLANING

مهمترین نکات مورد توجه در ارزیابی صحنه حادثه :

البته باید در نظر داشت که ارزیابی صحنه حادثه یک سیستم ثابت و پایدار نیست و چون هر لحظه ممکن است یک صحنه پایدار تبدیل به صحنه ناپایدار گردد. لذا توجه به اصول زیر در ارزیابی یک صحنه حادثه الزامی است و باید در تمامی لحظات از ایمن بودن آن اطمینان داشت . بطور خلاصه در یک حادثه موارد زیر در بررسی و ارزیابی صحنه بسیار مهم و حیاتی است :

- ۱- توجه به ایمنی صحنه و اینکه به هیچوجه وارد صحنه های غیر ایمن نباید شد
- ۲- توجه به ترتیب اولویت در ایمنی فردی و دانستن اینکه وجود و اطمینان از ایمنی خود امدادگر در اولویت نخست بوده و سپس به ترتیب ایمنی همکاران و سایر نیروهای امدادی و سپس ایمنی مصدوم و سایر شاهدین در صحنه در ادامه اولویت قرار دارند.
- ۳- توجه به رعایت عدم تماس با ترشحات بدن مصدوم از جمله خون ، ترشحات حلقی و ...
- ۴- توجه به مکانیسم حادثه به طوری که شما با توجه به این امر می توانید پیش بینی کنید که در ساعات بعدی ممکن است اتفاق قابل توجهی برای بیمار می افتد یا خیر
- ۵- توجه و تخمینی از تعداد مصدومین احتمالی که این مورد نیز برای برنامه ریزی اقدامات می تواند بسیار مناسب باشد. و البته به دلیل عدم توجه به آن نیز نمن است جان بیماری تهدید گردد.

برای درک بهتر موضوع در حوادث مختلف به ذکر مثالهایی از حوادث شایع می پردازیم :

در حوادثی مثل تصادفات خودرو و یا هر حادثه دیگری بهتر است برای کنترل بهتر صحنه حادثه به نکات زیر توجه ویژه شود :

- آیا وسیله نقلیه ثابت است .
- آیا برای تثبیت خودرو جهت ایمنی صحنه اقدام شده است.
- آیا سیمهای برق به صورت آزاد و خطرناک در روی خودرو یا نزدیک آن وجود دارد.
- آیا نشت بنزین و سایر سوخته های دیگر وجود دارد .
- آیا خطر آتش سوزی مطرح است .
- آیا خطر وجود مواد سمی در صحنه وجود دارد .
- آیا شیشه های شکسته و فلزات بریده شده تهدیدی برای مصدوم یا سایر شاهدین محسوب می شود .
- اثاثیه و لوازمی که در دسترسی به بیمار اختلال ایجاد می کند بررسی و حذف نمایید
- آیا نور کافی جهت دید در محیط حادثه وجود دارد
- بیمار را به جایی که امکان مراقبت و ارائه خدمات بیشتر فراهم است انتقال دهید

- از بی حرکتی محل معاینه بیمار اطمینان حاصل کنید.
- در صورت خطرناک بودن صحنه یک راه فرار را برای خود در نظر داشته باشید .
- صحنه حادثه را کنترل کنید ، همیشه شروع کننده فعالیت باشید نه اینکه به فعالیت سایر حاضران در صحنه پاسخ دهید.
- اگرچه که شما در تمام موارد قصد کمک دارید اما برای تسلط بیشتر در صحنه حادثه باید :
- آرام و صبور باشید . - باوقار و مردم دار باشید.
- انعطاف پذیر باشید.
- نسبت به وضعیت خود ، همکاران ، بیمار و محیط اطراف آگاه باشید
- با مردم یا همراهان بیمار، که از شما تقاضای کمک کرده اند مهربان باشید.

توجه به مکانیسم حادثه :

مکانیسم حادثه یعنی شرایطی که در آن حادثه ایجاد شده است و در واقع مکانیسم حادثه مهمترین جزء ارزیابی صحنه حادثه بوده که می تواند به ما در روند کمک به مصدومین یاری نماید چون ممکن است فردی در صحنه علائم واضحی از آسیب را نداشته اما بدلیل مکانیسم قابل توجه بعداً دچار ناراحتی گردد. لذا باید در حادثه مهم اتفاق افتاده به مصدومین توجه بیشتری داشته باشیم.

توجه و تخمینی از تعداد مصدومین :

درخواست کمک فوری قبل از انجام هرکاری در مواردی که تعداد مصدومین زیاد است. بسیار مهم و قابل توجه می باشد لذا باید به این نکته نیز تاکید داشت. البته گاهی اوقات هم اگر به وجود نفرات آسیب دیده توجهی نکنیم ممکن است موجب عدم معاینه افراد آسیب دیده گردیم که در این مورد جای بحث دارد از جمله در تصادفاتی که در خودرو آسیب دیده صندلی کودک وجود دارد ولی داخل خودرو خبری از بچه نیست . اگر برای جستجوی بچه ای که ممکن است در صحنه حادثه به بیرون پرتاب شده دقت نکنیم حوادث تلخ تری نیز ممکن است بوجود آید.

توجه به دوری از ترشحات بدن مصدوم :

با توجه به اینکه نمی دانیم مصدومین چه بیماریهایی ممکن است داشته باشند و اینکه خون و سایر ترشحات بدنی آنها ممکن است حاوی بیماریهای خطرناکی باشند لذا باید از تماس مستقیم با ترشحات بدنی مصدوم دوری جست. و در کل باید این قانون را پذیرفت که همه افراد ممکن است مبتلا به بیماری خطرناک قابل سرایت از طریق مختلف باشند و لذا از تماس با تمام ترشحات بیمار باید پرهیز کرد.

توجه به اولویت در ایمنی :

ممکن است این سوال پیش بیاید که در یک حادثه اولویت ایمنی با کیست؟ علیرغم توجه به اهمیت جان بیمار برای ما بایستی در نظر داشت که حفاظت از خود امدادگر بعنوان اولین اولویت در ایمنی خواهد بود و پس از اطمینان از وجود امنیت بایستی وارد صحنه شده و به انجام اقدامات پرداخت. و هر موقع که احساس کنیم حضور در صحنه برای سلامتی خود امدادگر خطرناک است باید بلافاصله صحنه را ترک نمود. و در ادامه به ایمنی سایر افراد به ترتیب اهمیت توجه داشت. البته لازم است تمام امدادگران ضمن برخورداری از اطلاعات مناسب به جعبه کمک های اولیه ای که شامل وسایل مناسب و ضروری است دسترسی داشته باشند و در کنار بکارگیری اقدامات از وسایل مناسب نیز برای این کار استفاده نمایند. در جدول زیر به پاره ای از این موارد اشاره شده اما لازم است تمام امدادگران براساس تهدیداتی که ممکن است در محیط زندگی خود داشته باشند به تجهیز مناسب جعبه کمک های اولیه خود بپردازند.

لذا تمام موارد توصیه شده زیر می تواند بر اساس شرایط تغییر نماید.

مدیریت صحنه و اقدامات مهم در سایر موارد از جمله تماشاگران:

البته شما که کمک های اولیه را می دانید باید جهت کاهش خطر برای تماشاگران آنها را از صحنه دور کنید . معمولا درخواست دور شدن از آنها به تنهایی کافی نخواهد بود. شما می توانید با استفاده از الفاظ خاصی آنها را به محل های ایمن راهنمایی کنید. مثلا ((به طرف دیگر جاده بروید)) یا ((در پیاده رو بایستید)). همچنین می توانید از بعضی از تماشاگران جهت دور نگهداشتن بقیه از صحنه کمک بگیرید. در صورت در دسترس بودن طناب یا نوارهای مسدودکننده می توانید از آنها نیز استفاده کنید. بدیهی است که مردم معمولا از این سدها عبور نخواهند کرد.

البته چون لزوم توجه به ایمنی گاهی اوقات بسیار با اهمیت است لذا در اینجا به مواردی که ممکن است برای شاهدین خطرناک باشد بعنوان مثال اشاره می شود:

نشت بنزین:

نشت بنزین در حوادث اتومبیل بسیار شایع و ممکن است برای شاهدین بسیار خطرناک باشد. لذا توجه به این احتمال ممکن است توجه ما را به حادثه بیشتر نماید.

باطری اتومبیل :

باطری اتومبیل خطرناک است و باید از تماس با آن اجتناب شود.

آتش سوزی ها :

- روشن کردن زنگ حریق و اطلاع سریع به آتش نشانی
- کمک به خروج افراد از محل حریق
- کنترل آتش و وسعت حریق و بستن درب ها برای کنترل آتش
- در هنگام آتش گرفتن لباسها ابتدا مصدوم را نکه داشته و یک پتوی خیس که از الیاف نخی و غیر پلاستیک باشد دور وی به پیچانید تا با عدم رسیدن اکسیژن آتش سریع خاموش گردد.
- سعی کنید تمام لباسهای در حال سوختن را از بدن فرد خارج کنید مگر اینکه لباسها به بدن فرد چسبیده باشد که در این صورت لباس را طوری قیچی کنید تا قسمت های چسبیده در محل باقی و سایر قسمت ها خارج گردد.
- تمام اشیاء فلزی و زیورآلات را بلافاصله در آورید چون ممکن است موجب ادامه سوختگی گشته و همچنین بدلیل تورم قسمت های سوخته پس از حادثه ممکن است براحتی خارج نگشته و حتی خونرسانی اندام را هم مختل نماید.
- در صورت وجود آب محل سوختگی را با آب خنک کنید. برای این کار نیازی به آب استریل نبوده و از هر آبی که قابل خوردن است می توان برای این کار استفاده کرد.
- در ساختمان پر از دود و گاز به حالت سینه خیز یا نشسته عبور کنید و با استفاده از پتو و یا فرش فضاهای زیر درها را پر کنید.
- البته در تمام این موارد لازم است که شما جانب احتیاط را رعایت و از حضور در این مکانهای خطرناک پرهیز نمائید مگر اینکه به هر دلیل اصرار به کمک یا ضرورت انجام مداخله برای شما وجود دارد.
- گاهی اوقات اقدامات برای این است که شما خودتان داخل یک ساختمان در حال سوختن حضود دارید و لازم است با بهترین اقدام برای نجات خود و دیگران تلاش کنید.

برق گرفتگی و صاعقه زدگی:

- V عبور جریان الکتریکی از بدن فرد می تواند باعث سوختگی، توقف تنفس و ایست قلبی شود.
- V جریان برق فشار قوی: می تواند فرد را پرتاب کند و باعث شکستگی استخوانها و آسیبهای مرگبار شود. هرگز برای کمک به مصدوم به محدوده جریان برق فشار قوی وارد نشوید(فاصله مطمئن ۱۸ متر می باشد).

۷ جریان برق فشار ضعیف: قطع کردن جریان برق و دور کردن منبع برق از مصدوم با یک وسیله چوبی مثل جاروی چوبی یا پلاستیکی در حالی که خود روی جسم خشک و نارسا ایستاده اید. یا کشیدن و دور کردن مصدوم از منبع الکتریکی با استفاده از روش مناسب پس از قطع منبع برق از توصیه های مناسب است. در ضمن هر فرد برق گرفته را بعنوان احتمال آسیب برای ستون فقرات در نظر بگیرید حتی اگر مصدوم پس از برق گرفتگی در همان جای خود مانده باشد.

غرق شدگی :

در مورد خطرات ناشی از غرق شدگی بخصوص با آب سرد با درجه حرارت آب دریا از ۵ تا ۱۵ درجه سانتیگراد که می تواند باعث بروز کاهش دمای بدن گردد که به غیر از غرق شدگی می تواند موجب افزایش بروز خطرات جدی و تهدید کننده برای غرق شده شود.

جمعیت هلال احمر

استان خراسان رضوی

معاونت آموزش و پژوهش

فصل چهارم

شناخت سوانح و حوادث در ایران

فصل چهارم : شناخت سوانح و حوادث در ایران

مخاطره (HAZARD)

مخاطره تهدید نسبت به افراد و ارزشهای موجود ، تهدیدی نسبت به زندگی ، سلامت ، کالاها و محیط اطراف ناشی از تشدید فرایندهای طبیعی و تکنولوژیک ، پتانسیل ایجاد آسیب در یک عامل یا یک فرآیند .

مخاطرات به دو دسته تقسیم میشوند :

۱- مخاطرات طبیعی (Natural Hazards)

۲- مخاطرات غیر طبیعی یا انسان ساخت (Non-natural Hazards)

مخاطرات طبیعی (Natural Hazards)

مخاطرات طبیعی به سه دسته تقسیم میشوند :

مخاطرات با منشاء هواشناختی : (طوفان، سیل، گردباد، خشکسالی و ...)

مخاطرات با منشاء زمین شناختی : (زلزله، رانش زمین ، آتش فشان و ...)

مخاطرات با منشاء زیست شناختی : (اپیدمیها، EMA ۲۰۰۶)

مخاطرات غیر طبیعی (Non-natural Hazards)

بیشتر ناشی از کنشها و دخالتهای بشر در زندگی روزمره و ساخته دست اوست .

مخاطرات غیرطبیعی به دو دسته تقسیم میشوند :

مخاطرات با عاملیت انسان : (جنگ، ناآرامیهای اجتماعی، حملات تروریستی و ...)

مخاطرات با منشاء تکنولوژیک : (حوادث جاده ای ، حوادث صنعتی ، شکستن سدها و خرابی پلها)

نحوه وقوع مخاطرات :

نحوه وقوع مخاطرات به دو دسته تقسیم میشود :

سریع الوقوع (وقوع ناگهانی) : مانند زلزله ، سیل و ...

بطنی الوقوع (وقوع آهسته) : مانند خشکسالی و قحطی

زلزله

زلزله ، لرزش ناگهانی و سریع زمین است که بیشتر مواقع بدون هشدار قبلی در هر زمان از شبانه روز میتواند روی دهد . زلزله هنگامی رخ میدهد که نیروی کششی ذخیره شده در درون زمین و پوسته سخت و صخرهای آن ، آزاد میشود و این انرژی رها شده از طریق امواج زلزله به سطح زمین منتقل میشود . زمین لرزه در یک منطقه پر جمعیت باعث کشته و مجروح شدن شمار زیادی از انسانها و نیز وارد آمدن خسارتهای بسیاری میگردد . شناسایی مناطق پر خطر و نیز برنامه ریزی جهت آمادگی ، میتواند باعث نجات جان افراد و بطور اخص کاهش جراحتهای و خسارات ناشی از وقوع زلزله شود .

سیل

باران سنگین و ذوب سریع برف مهمترین دلیل وقوع سیل است . سیل هنگامی اتفاق می افتد که کانال رودخانه یا مسیر طبیعی جریان آب نتواند ظرفیت طغیان را تحمل کند . عوامل موثر در این شرایط عبارتند از : بارانهای سنگین ، ذوب سریع برف ، شیبهای زیاد ، تخریب سدها ، وجود توفان و نفوذ آب به ساحل و دخالت انسان در طبیعت ، از قبیل نابودی جنگلها و مراتع و ..

سیلابها بر دو گونه اند ، سیلابهای آرام که به تدریج در طی روزها و هفته ها در اثر بارندگی و افزایش حجم ناگهانی آب رودخانه و دریاچه ها ایجاد میشود و سیلابهای ناگهانی در اثر افزایش ناگهانی حجم آب رودخانه ها و دریاچه ها ایجاد شده و با خود مرگ و مصدومیت افراد و تخریب منازل را به همراه دارد .

تخریب سد

طبق مستندات ، سدهای زیادی در کشور وجود دارد که در صورت تخریب و آسیب دیدن یک سوم از آنها ، خطر بزرگ جانی و مالی افراد را تهدید خواهد کرد . جریانهای شدید میتواند در عرض چند دقیقه تا چند ساعت در قسمتهای بالای رودخانه

سیلی ایجاد کند. بعضی از این تخریبها در مدت طولانی تری از چند روز تا چند هفته، در اثر برخورد آوار و یا انباشته شدن برفهای در حال ذوب رخ میدهد.

سونامی

سونامی لغتی ژاپنی به معنای موج بندری یا موج سهمگین است. سونامی، امواج دریایی ناشی از زمین لرزه یا فوران آتشفشان است که به اشتباه امواج جزر و مدی نامیده میشود. این امواج در اثر ناآرامیهای بوجود آمده در آب دریا نظیر زمین لرزه های کف دریا، زمین لغزش، فوران آتشفشانهای زیر دریایی و سقوط شهابسنگها بوجود میآید. سونامی با سرعتی حدود صدها کیلومتر در ساعت با موجهایی به طول دهها سانتیمتر یا کمتر در اقیانوس منتشر میشود. هنگامی که سونامی به آبهای کم عمق ساحلی میرسد، امواج کند و آهسته شده و آب میتواند به صورت دیواری به ارتفاع دهها متر یا بیشتر تجمع یابد، هنگامی که موج به سمت خشکی حرکت میکند در جایی که به یک حاشیه خلیج، بندر یا مرداب نفوذ میکند این اثر شدید میشود، سونامی های بزرگی ثبت شده که ارتفاع آنها به بیش از سی متر میرسد.

امواج از جایی که سونامی بوجود می آید، در تمام جهات رو به بیرون حرکت می کنند. زمانی که امواج به ساحل میرسند، ارتفاع آنها زیاد میشود. وضعیت خطوط ساحلی و بستر اقیانوس بر اندازه موج تأثیرمیگذارد. گاهی اوقات بیش از یک موج وجود دارد و موجب عدی ممکن است حتی از قبلی هم بزرگتر باشد. به همین خاطرست که، یک سونامی کوچک در یک ساحل میتواند، به موجی بزرگ در چند کیلومتر دورتر تبدیل شود. سونامی ها برای جان و مال افراد ساکن در سواحل و نزدیک اقیانوسها تهدیدی به شمار میروند. حرکات، کنش و واکنش بستر اقیانوس ناشی از زلزله، اغلب باعث پیدایش سونامی میشود. اگر یک زمینلرزه یا زمینلغزه در نزدیکی ساحل رخ دهد، اولین موج در یک رشته امواج در عرض چند دقیقه، حتی مناطقی که کمتر از ۱۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارند یا ۲ کیلومتر با خط ساحل فاصله دارند، در معرض خطر بیشتری قرار دارند. غرق شدگی، بیشترین عامل مرگ و میر در سونامی است. امواج حاصل از سونامی برای ساختمانهایی که در محدوده نزدیک به آن قرار دارند، بسیار خطرناک و مخرب است. خطرات دیگر ناشی از سونامی، سیل، آلودگی آب آشامیدنی، ترکیدگی مخازن و آتش سوزی خطوط گاز میباشد.

زمین لغزش:

گاه بارانهای سنگین، توده های رسوب و سنگ را اشباع میکند و آنها را به سوی دشتهای و نقاط پایین دست و بزرگراهها به ویژه در پهنه ساحلی، روان میسازد. سطوح بالای آب، پایه های نقاط مرتفع و پرتگاهها را فرسوده میکند، در نتیجه آنها در جابجایی تودهها که موجب تخریب خانه های بالای پرتگاهها میشود، نقش مهمی دارند. تخته سنگهای سست و شل که به نقاط پایین دست و بزرگراهها پرتاب میشوند نیز، جان بسیاری از افراد را به خطر میاندازد. رودخانه های سیلابی، پرتگاههای کنار آب، لنگرگاهها، برآمدگی و خاکریزها را فرسوده میکنند و در نهایت موجب ریزش و یا رانش آنها میشود. به چنین حوادثی زمین لغزش یا رانش زمین می گویند. حرکت توده ای مواد تشکیل دهنده زمین از یک شیب به سمت پایین را زمین لغزه می نامند.

بهمن:

بهمن، توده های برفی است که ناگهان به حرکت در میآید و به خاطر سنگینی و نیروی جاذبه زمین از بالا به پایین سرازیر میشود و به تدریج با افزایش سرعت و توده برف، نا آرام و متلاطم میگردد، که تهدیدی جدی برای ساختمانهای واقع در پهنه های کوهستانی، اسکی بازان، کوهنوردان و روستا نشینان محسوب میشود و خسارت زیادی به ساختمانها وارد نموده و جاده را مسدود میکند. شناخت بهمین و راههای پیشگیری، مقابله و احیاناً گریز از آن، به خصوص برای ساکنین مناطق کوهستانی و کوهنوردان ضروری است.

بهمین با نوسانها (موجهای زلزله) یا صدای خودروها، هواپیماها و بالگردها به پایین رها میشود و توان کافی برای تخریب و انهدام ساختمانهای غیر مقاوم را داراست. در مناطق بهمین خیز برای جلوگیری از خطرات ناشی از آن در محل آغاز حرکت توده های برفی جنگل کاری میکنند. برای کاهش شدت بهمین های کوچکتر، میتوان با انفجار یا بمباران با توپ خانه به طور مصنوعی موجب سقوط آنها شد که البته باید از قبل اطلاع رسانی به ساکنین منطقه و تخلیه مناطق در معرض ریزش بهمین صورت گیرد. به طور کلی اقدامات مدیریتی این مناطق شامل تغییر در پوشش گیاهی طبیعی، حفاظت گونه ها و کشت گونه های جدید، فعالیتهای ایجاد سازه، خاکورزی، تغییر در مقدار و ساختمان برف و یخ، آموزش و جلب مشارکت مردمی، ارسال

پیامهای هشدار دهنده در مواقع بحرانی و سرمایه گذاری جهت بهره برداری میباشد که نیاز به تخصص های گوناگون در زمینه های علمی ، فنی و بینشی دارد.

عوامل افزایش خطر بهمن

شیب از عوامل اصلی سقوط بهمن است . روی شیب های تند (۵۰ درجه یا بیشتر) چون برف قبل از انباشتگی به طور طبیعی به پایین سرازیر میشود خطر سقوط بهمن معمولاً زیاد نیست . روی شیب های خیلی ملایم (کمتر از ۲۵ درجه) نیز خطر بهمن معمولاً زیاد نیست . بر پایه تحقیقات عمدتاً بیشترین بهمن ها در شیبهای ۳۵ تا ۴۰ درجه اتفاق افتاده است . با تند شدن شیب ، ثبات لایه فوقانی برف کاهش یافته خطر بهمن افزایش می یابد . پوشش طبیعی خاک به لحاظ جلوگیری از بهمن دارای اهمیت است . زمینهای صاف یا بدون پستی و بلندی بهمن خیز هستند . یکنواختی شیب نیز عامل خطرناکی است.

وزش بادهای تند مهمترین عامل سقوط بهمن است ، باد عامل بسیار مهمی در افزایش خطر سقوط بهمن است به ویژه اگر در طی چند روز متوالی به شدت وزیده باشد.

سقوط بهمن پس از بارش برف به مقدار بارش ، وزن برف و در نهایت میزان شیب کوه بستگی دارد. با گذشت زمان ، شانس زنده ماندن شخص مدفون در زیر یک متر برف به سرعت کاهش می یابد. برای مواجهه با سقوط بهمن ، تمام حواستان را به کار بگیرید . با شنیدن کوچکترین صدایی که حکایت از سقوط بهمن دارد منطقه را ترک کنید.

در منطقه ای که حتی یکبار بهمن در آن به وقوع پیوسته ، همیشه احتمال سقوط دوباره وجود دارد و نکته آخر را به خاطر داشته باشید ؛ برای نجات کسی که زیر بهمن مدفون شده فقط ۳۰ دقیقه فرصت دارید پس وقت را از دست ندهید . پس از ۳۰ دقیقه از دفن شدن در زیر برف تنها میتوان امیدوار بود که فقط پنجاه درصد از آسیب دیدگان ، زنده بمانند.

عوامل بازدارنده از بهمن :

۱. درختها و درختچه ها (بهترین عامل جلوگیری کننده از بهمن میباشد)

۲. سنگها

۳. دره های کم شیب و باز

نکته: بوته ها عامل بازدارنده از سقوط بهمن نیستند

رعد و برق

رعد و برق نوعی تخلیه الکتریکی است که در اثر انتقال الکتریسته ساکن بین دو ابر یا بین ابر و زمین ایجاد میشود و همین تخلیه الکتریکی است که نور و صدای شدیدی تولید میکند . مصدومین بواسطه برخورد صاعقه ممکن است دچار اختلالات عصبی (کاهش سطح هوشیاری ، فراموشی ، تشنج ، سوزن سوزن یا گزگز شدن انتهای دست و پا ، لکنت زبان ، خونریزیهای مغزی و اغما) ، اختلالات قلبی- عروقی (نا منظم شدن ضربان قلب و افزایش فشار خون شدید) و سوختگی شدید شوند.

توفان

بادی که سرعت آن بیش از ۶۶ کیلومتر در ساعت باشد توفان محسوب میشود. گردبادها ، تورانوها و هاریکانهها در مناطق گوناگون با نامهای متفاوت و جلوههای خاص ظاهر میشوند و بیشترین میزان خسارتهای جانی و مالی را از بین کل توفانها در پی دارند . این توفانها بر حسب نحوه تشکیل ، محل تشکیل و سایر خصوصیات به نامهای مختلف خوانده میشوند . توفانهای گرمسیری در کشورهای امریکایی تحت عنوان هاریکان و در نواحی آسیایی تایفون و در هندوستان سیکلن نام گرفته اند. علاوه بر خسارات اولیه که سبب آنها نیروی خود توفان است (فرو ریختن سقف خانه ها ، از ریشه درآوردن درختها و ...) ، اشیایی که توفان به اطراف پرتاب میکند ، موجب خسارات جانی و مالی زیاد میشوند. توفان به سیمهای انتقال برق و نیز تیرهای چراغ برق صدمه میزند و در نتیجه کار دستگاههای تصفیه آب و فاضلاب و تلمبه خانه هایی که با نیروی برق کار میکنند را مختل میسازد.

بارش برف و یخبندان

ریزش برف سنگین و سرمای طاقت فرسا میتواند باعث فلج یک منطقه شود . توفانهای زمستانی میتواند سیل ، تندبادهای شدید ، بسته شدن جادهها ، از کار افتادن خطوط برق را به دنبال داشته باشد . سرمای غیر معمول ممکن است سبب یخ بستن زمین تا عمق قابل ملاحظه ای شود که بر اثر آن لوله های آب و فاضلاب ممکن است ترک بردارند.

توفان شن

توفان شن به عبارت صحیح تر ، توفان ماسه ، عبارت است از صعود پر قدرت ماسه و ذرات گرد و غبار در اثر بادهای سخت و توفانی که به سمت ارتفاعات به حرکت در میآید. توفانهای شن اغلب در مناطقی از کویر روی میدهند که فاقد پوشش گیاهی هستند و یا بخاطر استفاده بی رویه ، زمین پوشش گیاهی خود را از دست داده است.

زمین عاری از گیاه و وزش بادهایی با سرعت زیاد ، مهمترین عوامل تشکیل این نوع توفانها هستند . بهره برداری بی رویه به منظور تامین سوخت ، وقوع خشکسالی های پیاپی و نیز کاهش سطح سفره آب های زیرزمینی منجر به گسترش بیابانها و حرکت ماسه های روان میگردد . توفان شن ، پدیده ای طبیعی و اقلیمی است که در مناطق خشک و نیمه خشک ، امری بسیار رایج است. این توفان بیشتر زمانی که جبهه هوای ناگهانی در حال عبور است یا زمانی که نیروی باد از میزان آستانه خود بیشتر میشود شن و گرد و خاک را در سطح خشک به هوا بلند میکند . ذرات گرد و خاک با حرکت و تعلیق خود باعث فرسایش و ساییدگی تدریجی زمین و خاک از محلی شده و در محلی دیگر ته نشین میشوند.

خشکسالی

خشکسالی عموماً از جنبه های مختلفی چون هواشناسی ، آب شناسی یا کشاورزی تعریف میشود . بنابراین نتیجه نهایی خشکسالی از تأثیرات آن بر روی فعالیتهای اجتماعی و اقتصادی یک منطقه مشخص میگردد.

در دهه های اخیر ، در میان حوادث طبیعی تأثیر گذار بر جمعیت انسانی ، تعداد فراوانی پدیده خشکسالی دیده شده است که به لحاظ ویژگیهایی چون درجه شدت ، طول مدت ، فضای تحت پوشش ، تلفات انسانی ، خسارات اقتصادی و تأثیرات اجتماعی دراز مدت بر جامعه ، اثرات آن بیش از سایر حوادث طبیعی بوده است.

فرق عمده آن با سایر حوادث طبیعی در این است که خشکسالی بر خلاف سایر حوادث ، پدیده های تدریجی بوده و در دوره زمانی نسبتاً طولانی واقع میشود و اثرات آن ممکن است تا سالها و با تأخیر بیشتری نسبت به سایر حوادث طبیعی ظاهر شود . بنابراین از آنجا که تعیین زمان دقیق شروع خشکسالی کار ساده ای نیست به آن پدیده های خزنده میگویند.

این حادثه طبیعی بر خلاف سایر حوادث طبیعی کمتر باعث بروز خسارات ساختاری میشود به همین خاطر ، کمک رسانی در هنگام وقوع این پدیده در مقایسه با سایر حوادث مثل سیل ، زلزله و .. پیچیده تر و دشوارتر میباشد. در واقع خشکسالی از بلایای طبیعی غیر محسوس است . گرچه تعاریف متفاوتی برای این پدیده عنوان شده با اینحال، این حادثه در نتیجه کمبود بارش در طی یک دوره ممتد زمانی غالباً در یک فصل یا بیشتر رخ میدهد . خشکسالی تقریباً همه جا رخ میدهد. ویژگی خشکسالی از منطقه ای به منطقه دیگر متفاوت است. تعریف خشکسالی دشوار است چرا که به تفاوتهای منطقه ، نیازها و.. بستگی دارد.

خشکسالی بر جنبه های مختلف زندگی و جامعه خصوصاً تغییر محیط طبیعی تأثیر مستقیم و غیر مستقیم دارد . عدم درک مفهوم خشکسالی باعث تردید و رکود در بخشهای مختلف اقتصادی ، مدیریتی و حتی سیاست گزایندها میگردد. کمبود آب میتواند ناشی از خشکسالی طولانی مدت ، ضعف مدیریت تامین آب و آلودگی منبع آبهای سطحی باشد . خشکسالی میتواند بر منطقه ای وسیع و جمعیت انبوهی تأثیر بگذارد و با ایجاد تغییرات در محیط زیست ، مخاطراتی از قبیل آتش سوزی ، وقوع سیل ناگهانی و احتمال زمین لغزه و جریان گرد و غبار را نیز به همراه داشته باشد . از وجود منابع آب شناخته شده و در دسترس برای هر فرد در مواقع بحرانی اطمینان حاصل نمایید.

گرمای شدید

بالا رفتن درجه حرارت هوا و گرمای بیش از حد سبب مختل شدن تبادلات حرارتی بدن با محیط اطراف میگردد. زمانی که فردی در مدت زیاد در معرض گرما و نور آفتاب قرار بگیرد یا بدون در نظر گرفتن شرایط جسمی و سنی خود بیش از اندازه به فعالیت بدنی بپردازد ، حمله گرمایی اتفاق میافتد . سالمندان ، خردسالان و افرادی که بیمار هستند یا اضافه وزن دارند چنانچه در معرض گرمای شدید قرار گیرند زودتر از پای در می آیند . شرایط جوی پایدار میتواند ، منجر به افزایش درجه حرارت و بروز آسیب های ناشی از گرما شود ، اما پیامد این رویداد و اثرات آن بر روی مردم مناطق شهری نسبت به مناطق روستایی خطرناکتر است ، زیرا آسفالت و بتون در مناطق شهری ، گرما را به مدت طولانی ذخیره میکند و به تدریج منجر به گرم شدن هوا در شب میشود که تولید و افزایش درجه حرارت در شبانگاه تحت عنوان اثر جزیره ای گرمای شهری شناخته میشود.

آتشفشان

آتش فشان کوهی است که به دلیل انباشته شدن مواد مذاب فوران یافته و یا خاکستر آتش فشانی شکل گرفته است. زمانیکه فشار گازها و سنگهای مذاب در هسته زمین بسیار بالا میرود ، فوران اتفاق میافتد. فوران میتواند به آرامی یا به صورت انفجاری رخ دهد. جریان گدازه ، گازهای سمی، پرتاب خاکستر و سنگ و تخریب نواحی اطراف نیز همراه با فوران آتشفشان رخ میدهد. جریانهای آرام مواد مذاب به ندرت ممکن است جان انسان را تهدید کند ، زیرا این جریانها خیلی آهسته جابجا میشوند و فرصت کافی برای دور شدن و نجات مردم وجود دارد. به هر حال جریان گدازه ممکن است خسارتهای مالی و زیست محیطی مهمی در پی داشته باشد . نیروی حرکت آبی این مواد مذاب ممکن است ساختمانها و دیگر تاسیسات را از بین ببرد. مواد مذاب ممکن است جادهها را مسدود کند و گرمای آن درختها و محصولات کشاورزی را از بین ببرد.

آتش سوزی خانگی

برای محافظت از خود ، شناختن ویژگیهای اصلی آتش اهمیت دارد. آتش سریعاً گسترش می یابد و گاهی برای یک تماس تلفنی نیز زمان کافی وجود ندارد. آتش درست در عرض ۲ دقیقه پس از آتش سوزی میتواند تهدید کننده زندگی باشد. در عرض ۵ دقیقه شعله های آتش همه گیر میشود گرما و دود ناشی از آتش میتواند به مراتب خطرناکتر از شعله های آتش باشد. استنشاق هوای فوق العاده گرم میتواند ریه ها را بسوزاند . آتش ، گازهای سمی تولید میکند که این گازها شما را گیج و خواب آلود میسازد. بنابراین آتش به جای این که بیدارتان کند شما را به خواب عمیقتری فرو میبرد. خفگی مهمترین علت مرگ و میر ناشی از آتش سوزی است که نسبت مرگ و میر ناشی از آن نسبت به تلفات ناشی از سوختگی ۳ به ۱ میباشد.

آتش سوزی گسترده

خطر و تهدید آتش سوزی در جنگلها و مناطق غیر مسکونی و برای افرادی که در نزدیکی این مناطق زندگی میکنند و یا از امکانات رفاهی مانند ویلا و مجتمع های تفریحی در این مناطق استفاده میکنند امری جدی به شمار میرود . شرایط خشک و بی آبی در ایام مختلف سال در بخشهای مختلف کشور تا حد زیادی احتمال بروز آتش سوزی را افزایش میدهد . با برنامه ریزی درست و مناسب همراه با دانش و آگاهی در مورد نحوه حفاظت از ساختمانهای موجود در این مناطق میتوان از تخریب و ویرانی ناشی از یک آتش سوزی مهیب تا حد زیادی کاست.

اقدامات احتیاطی و ایمنی مختلفی وجود دارد که با بکار بردن آنها میتوان خطر ناشی از خسارات را کم کرد. حفاظت از خانه برای جلوگیری از ورود آتش وظیفه شماس است ، لذا برای کاهش این خطر باید مقاومت خانه ، نوع ساختمان و نیز ماهیت گیاهان اطراف محل را در نظر داشته باشید.

مخاطرات ناشی از مواد شیمیایی

مواد شیمیایی همه جا به چشم میخورد و در زندگی ما و نیز در تصفیه آب آشامیدنی ، محصولات کشاورزی و امور خانه داری کاربردهای زیادی دارد. با این همه ، همین مواد اگر به شکلی اصولی استفاده نشوند و یا بطور نادرست در طی مراحل تولید ، ذخیره سازی ، حمل و نقل و یا مصرف در محیط منتشر شوند ، میتوانند برای انسان و محیط زیست خطر آفرین باشند. مواد خطرناک به شکلهای مختلف میتوانند باعث مرگ ، بروز مصدومیت جدی و عوارض در دراز مدت بر روی سلامتی و همچنین آسیب به ساختمانها ، منازل و سایر اموال شود . کارخانجات سازنده مواد شیمیایی خود یکی از منابع خطرناک هستند . از سایر منابع خطر میتوان به پمپ بنزینها ، بیمارستانها و محلهای تخلیه و دفع مواد خطرناک اشاره کرد . مواد خطرناک به شکل مواد منفجره ، مواد قابل اشتعال ، سموم و نیز مواد رادیو اکتیو وجود دارد که در نتیجه حادثه ، حین حمل و نقل و یا سانحه شیمیایی در کارخانه ، در محیط آزاد میشود.

مخاطرات ناشی از حوادث شیمیایی خانگی

محصولات بسیاری که حاوی مواد شیمیایی خطرناک میباشند روزانه در منزل استفاده و یا نگهداری میشوند ، دانستن نحوه کار با این محصولات و چگونگی اقدام در زمانی که فوریت میتواند میزان آسیب را کاهش دهد. برای کاهش آسیب پذیری ، لیستی از مواد خطرناک تهیه کنید ، دستورالعمل نحوه استفاده صحیح هر یک از آنها را در مواقع ضروری بدانید. بعد از قرار دادن محصول در جای مناسب ، بر چسب آن را بررسی کنید . مطمئن شوید که استفاده ، نگهداری و دفع آن مطابق با دستورالعمل سازنده میباشد. مواد خطرناک باید در مکانی دور از دسترس بچه ها نگهداری شوند ، مواد شیمیایی را آن مقدار که مصرف میکنید خریداری نمایید. فرآورده های حاوی مواد شیمیایی پر خطر را در ظروف مخصوص نگهداری کنید ،

هرگز برچسب روی ظروف مواد شیمیایی را برندارید مگر این که ظرف و برچسب روی آن دچار پوسیدگی شده باشد. ظروف مواد شیمیایی تخریب شده باید تعویض و برچسب مشخص روی آنها زده شود. هرگز فرآورده‌های خطرناک را در ظروف غذا نگهداری نکنید.

حوادث هسته‌ای

زمانیکه انفجار هسته‌ای روی می‌دهد، نور و گرمای شدیدی تولید می‌شود و موج حاصل از انفجار باعث انتشار مواد رادیواکتیو تا چندین کیلومتر در سطح زمین می‌شود و این امر باعث آلودگی آب، خاک و هوا می‌گردد. تمامی سلاح‌ها و ابزار هسته‌ای در زمان انفجار باعث بروز پیامدهای مهلک و مرگ‌آور مانند نور کورکننده، گرمای شدید (تشعشعات حرارتی)، تشعشعات هسته‌ای اولیه، انفجار، آتشفشانی ناشی از اصابت جرقه‌های آتش، گرما و آتش سوزیهای ثانویه بواسطه انهدام و خرابی میشوند.

انتشار مواد رادیواکتیو

نامیده میشوند، ترکیبی از مواد « بمب رادیواکتیو » یا « بمب اتمی » مواد رادیواکتیو^۱، که اغلب انفجاری متداول و غیر اتمی مثل یک بمب همراه با مواد رادیواکتیو است و به نحوی طراحی و تعبیه می‌شود که مقدار زیادی مواد خطرناک و زیان‌آور را در منطقه مورد هدف منتشر و پراکنده می‌سازد. در ضمن مواد رادیواکتیو به شکل گسترده‌ای در طب، کشاورزی، صنعت و در امر تحقیق و پژوهش به کار می‌روند و همچنین دستیابی به آن به مراتب آسانتر از سلاح‌های غنی شده پلوتونیوم و اورانیوم می‌باشد. هدف اصلی در استفاده از مواد رادیواکتیو، ایجاد ترس روانی و بروز آشفتگی اقتصادی در جامعه است. برخی از این مواد و ابزار بخاطر برخورد و نزدیکی با مواد رادیواکتیو میتوانند مهلک و کشنده باشند و به دلیل سرعت بالای تخلیه مواد آلوده به مواد رادیواکتیو و نیز استقرار افراد در پناهگاه‌ها، شمار کشته و مجروحین از یک انفجار بمب رایج و غیر اتمی عمدتاً بیشتر می‌باشد.

آلوده شدن منطقه به مواد رادیواکتیو به اندازه، بزرگی و سطح منطقه مورد هدف، میزان مواد رادیواکتیو، نحوه پرتاب و اصابت بمب، میزان و حجم مواد موجود در بمب، کیفیت و کمیت مواد موجود در بمب، شرایط آب و هوایی محلی، باد و بارش بستگی دارد. در طول روند پاکسازی، مردم مناطق آلوده باید برای ماه‌ها به مناطق غیر آلوده منتقل شوند.

انتشار عوامل شیمیایی جنگی

عوامل شیمیایی به شکل بخارهای سمی، ذرات معلق، مایع و جامد هستند که اثرات مخربی بر روی انسانها، حیوانات یا گیاهان دارند. این مواد میتوانند به شکل یک بمب و یا ذرات توسط هواپیما، قایق و خودروها پاشیده شوند. از شکل مایع آن برای ایجاد خطر در میان مردم و محیط زیست استفاده می‌شود. برخی عوامل شیمیایی بو و مزه ندارند و تأثیرات فوری (در حدود چند ثانیه یا چند دقیقه) و یا تأخیری (۲ تا ۴۸ ساعت) دارند. با وجودی که این مواد بسیار مهلک و کشنده هستند لیکن انتشار آن به شکل عصاره مهلک کار ساده‌ای نیست.

مواد و عوامل شیمیایی در هوای آزاد اغلب به سرعت پراکنده میشوند، لازم به ذکر است که تولید مواد شیمیایی ساده نیست. یک حمله شیمیایی بدون هشدار اتفاق می‌افتد علائم انتشار یک ماده شیمیایی در هوا بروز مشکل در تنفس افراد، سوزش چشم، از دست دادن تعادل، حالت تهوع و یا احساس سوزش در بینی، گلو و ریه‌ها می‌باشد. همچنین وجود اجساد زیاد حشرات یا پرندگان بیانگر انتشار یک ماده شیمیایی است.

انتشار عوامل بیولوژیک

عوامل بیولوژیکی، میکروارگانیسم‌ها یا سمومی هستند که میتوانند باعث کشته شدن و یا ایجاد ناتوانی و مصدومیت در افراد، احشام و یا حتی آسیب در محصولات کشاورزی شوند. سه گروه عمده عوامل بیولوژیکی تحت عنوان تسلیحات ویروسی، باکتریایی و یا سمی مورد استفاده قرار می‌گیرند. رشد و نگهداری بیشتر عوامل بیولوژیکی بسیار دشوار می‌باشد. اکثر آنها بواسطه قرار گرفتن در معرض نور خورشید یا سایر عوامل زیست محیطی به سرعت تجزیه میشوند حال آنکه برخی دیگر نظیر میکرب سیاه زخم (آنتراکس) عمر طولانی دارند. عوامل بیولوژیکی با پاشیدن و افشاندن در هوا، سرایت از (حیوانات آلوده) به انسان و نیز آب و غذای آلوده منتشر میشوند. روشهای انتشار و سرایت مواد بیولوژیکی عبارتست از:

عوامل بیولوژیکی در هوا پخش شده و به شکل غبار (aerosol) ذرات معلق در هوا رقیقی در می‌آیند که تا کیلومترها حرکت میکنند. استنشاق این مواد باعث ایجاد بیماری در انسان و حیوان می‌شود. حیوانات: برخی بیماریها توسط حشرات و حیوانات مثل کک، مگس، موش، پشه و یا حیوانات اهلی منتشر میشوند.

آب و غذای آلوده : برخی سموم و ارگانوسمهای بیماریزا (پاتوژنیک) در ذخایر آب و غذا میمانند. بیشتر میکروبها ممکن است بواسطه پختن غذا یا با جوشاندن آب از بین بروند . با جوشاندن آب به مدت یک دقیقه میتوان بیشتر میکروبها را از بین برد اما برخی دیگر ممکن است به مدت زمان بیشتری نیاز داشته باشند. دستورالعمل های لازم و مربوطه را دنبال کنید . انسان به انسان : انتشار برخی موارد عفونی و مسری از این طریق است . انسان همواره منبع مساعد عفونت برای انتقال بیماریهایی چون آبله ، طاعون و ویروس لاسا ۱ میباشد.

انفجار

خرابکاران مکرراً از مواد منفجره بعنوان یکی از عمومی ترین سلاحها استفاده میکنند. ابزار انفجاری با استفاده از وسایل نقلیه و انسان بعنوان ابزار حمل و نقل به راحتی قابل حمل هستند و خیلی آسان از دور افتاده ترین مکانها توسط بمبگذاران منفجر میشوند . بمبهای غیر اتمی ، برای آسیب و تخریب اموال ، مؤسسات و نهادهای مذهبی ، سیاسی ، اجتماعی و مالی و سرمایه داری مورد استفاده قرار میگیرند . حملاتی که به مکانهای عمومی و خیابانهای شهر با هزاران کشته و مجروح در سراسر جهان رخ میدهد از این دست میباشد.

حوادث جاده ای

سوانح جاده ای یک پدیده اجتماعی در کشور ماست که نیاز به شناسایی ابعاد زیربنایی تر آن از قبیل مسائل فرهنگی ، روانی ، جامعه شناختی ، تبلیغاتی ، قضایی ، پزشکی و نقش و جایگاه پلیس علاوه بر نارساییهای ناشی از فناوری از جمله کیفیت راهها و خیابانها ، کیفیت ساخت اتومبیلها و... دارد. به طور قطع آمار معلولان و مصدومان ناشی از حوادث رانندگی و جاده ای ۱۰ تا ۱۵ برابر میزان تلفات ناشی از آن است که عواقب جبران ناپذیر آن بی سرپرستی ، مسائل و مشکلات روحی و روانی ، هزینه های هنگفت در مانی و نیز مسائل جزایی و قضایی است.

عوامل موثر در تصادفات جاده ای:

- جاده های نامناسب ، خودروهای فاقد ایمنی و عدم توجه رانندگان به قوانین از جمله مهمترین عوامل پیدایش حوادث جاده ای عنوان شده است .
- مهارت ناکافی و خطای شخصی بی توجهی به علائم و هشدارهای راهنمایی و رانندگی:
- طراحی نامناسب جادههای ارتباطی حواس پرتی و عدم هوشیاری انحراف به چپ ، عدم رعایت حق تقدم و عدم توجه کافی به جلو در هنگام عصبانیت و تندخویی و مشاجره با دیگران ، رانندگی کردن بی توجهی بچه ها موقع عبور از جاده (ممکن است بدون نگاه کردن به وسط جاده بدونند).
- ندیدن افرادی که هنگام شب کنار جاده راه میروند از سوی راننده ها (ممکن است برخی رانندگان عابران را نبینند ، بویژه اگر لباس آنها تیره باشد).
- نقص وسائط نقلیه
- شرایط آب و هوایی نامناسب
- جادههای خیس و لغزنده
- عبور حیواناتی نظیر گاو و اسب در جاده
- ضعف قوانین و مقررات

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

فصل پنجم:

سامانه های بین المللی و ملی پاسخ به سوانح

فصل پنجم : ((سامانه های بین المللی و ملی پاسخ به سوانح))

تاریخچه :

در سال ۱۸۵۹ در جنگی که بین فرانسه و اتریش در شمال ایتالیا در منطقه سولفورینو رخ می دهد. شخصی به نام ژان هنری دونان که تاجر سوئیسی بود در حال عبور از آن منطقه بوده که متوجه تعداد زیادی مجروحان و آوارگان جنگ می شود .

و در سال ۱۸۶۲ ژن هنری دونان کتاب خاطره ای از سولفورینو را شرح داد و خواستار تشکیل جمعیت های امدادی داوطلب برای تسکین آلام این گونه آسیب دیدگان از جنگ شد.

وی پیشنهاد داد که خدمت به زخمی های نظامی، فعالیت بی طرف محسوب شود و انجمن ژنوی امور عام المنفعه با علاقه وافر از پیشنهاد وی استقبال کرد.

در نتیجه، کنفرانسی بین المللی با شرکت نمایندگان ۱۶ کشور در ژنو تشکیل شد و موافقتنامه ۱۸۶۴ برای بهبود وضع مجروحان و رنجوران نظامی میدان جنگ تدوین شد و به امضای نمایندگان ۱۲ دولت از کشورهای شرکت کننده رسید. در آن بی طرف شمردن متصدیان خدمات پزشکی نیروهای مسلح، رفتار انسانی با زخمی ها و بی طرفی غیرنظامیانی که داوطلبانه به کمک مجروحان جنگ می شتابند و نیز علامتی بین المللی به منظور مشخص شدن اعضا و وسایلی که در این راه به کار می روند، پیش بینی شده بود.

به خاطر ملیت دونان، صلیبی سرخ بر زمینه ای سفید به تقلید از پرچم سوئیس به عنوان نماد و علامت آن انتخاب شد.

کمیته بین المللی صلیب سرخ : ICRC

کمیته بین المللی صلیب سرخ در سال ۱۸۶۳ توسط هانری دونان مؤسس نهضت صلیب سرخ و هلال احمر و چند تن از یارانش تاسیس شد . این کمیته سازمانی مستقل ، غیر دولتی ، خصوصی از نظر سیاسی ، مذهب و بی طرف و شعار آن (نیکوکاری در زمان جنگ) می باشد و این کمیته حداکثر دارای بیست و پنج عضو بوده که بر مبنای اساسنامه همگی سوئیسی هستند.

وظایف کمیته بین المللی صلیب سرخ :

- (۱) حفظ و نشر اصول اساسی نهضت صلیب سرخ
- (۲) به رسمیت شناختن جمعیت های ملی
- (۳) بر عهده گرفتن وظایفی که قرارداد ژنو تعیین می کند.
- (۴) حفاظت از زندگی و کرامت قربانیان جنگ خشونت های داخلی و امداد رسانی به آنها.

فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و جمعیت های هلال احمر : IFRC

فدراسیون شامل کلیه جمعیت های ملی صلیب سرخ و هلال احمر بوده که هر کدام در تصمیمات فدراسیون سهیم هستند . فدراسیون سازمانی مستقل، غیر دولتی، غیر سیاسی، غیر مذهبی، خصوصی و بی طرف است و شعار آن (از انسانیت تا صلح) می باشد .

مقر فدراسیون در ژنو بوده و علائم آن هلال سرخ، صلیب سرخ و کریستال سرخ داخل یک مستطیل با زمینه سفید است. فدراسیون اکنون دارای ۱۸۶ عضو است .

وظایف فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و جمعیت های هلال احمر :

۱- بهبود زندگی مردم آسیب پذیر با بسیج توان انسانیت.

۲- ایجاد هماهنگی و ارتباط دائمی بین جمعیت های ملی.

۳- تشویق به ایجاد جمعیت های ملی در کشورها.

۴- امداد رسانی به قربانیان سوانح.

۵- کمک به جمعیت های ملی و آمادگی امداد در سوانح.

۶- سازماندهی، هماهنگی و هدایت عملیات.

۷- کمک به کمیته بین المللی صلیب سرخ

دفتر هماهنگ کننده در امور بشر دوستانه ملل متحد OCHA

موضوع مهم و حیاتی در یک عملیات امدادی موفقیت آمیز، هماهنگی دستگاه ها و سازمان های امدادی در عمل و هدایت صحیح اعانات و کمک های بشر دوستانه است. هماهنگی در امور بشر دوستانه می تواند ائتلاف منابع، ثروت و زمان را به حداقل کاهش دهد.

از چندین سال قبل یکی از نگرانی ها و دغدغه های سازمان ملل متحد به موضوع هماهنگی دولت ها و مؤسسات غیر دولتی امدادی در زمان وقوع حوادث و بلایا معطوف بوده است. این نگرانی در دسامبر ۱۹۹۱ میلادی توسط دبیر کل سازمان ملل به مجمع عمومی ارائه گردید و برابر مصوبه و سند ۴۶/۱۸۲ از تصویب قاطع مجمع عمومی سازمان گذشت.

یکی از مسئولیت های عمده و اساسی متعاقب این مصوبه، افزودن بر سرعت و میزان کارآیی کمک های انسان دوستانه بین المللی در زمان بلایا و حوادث طبیعی و غیر طبیعی است. تأثیر گذار بودن کمک های بشر دوستانه مستلزم برنامه ریزی، هماهنگی، تدارکات صحیح و تأمین منابع مالی است. به همین منظور در این مصوبه کمیته دائمی بین آژانسی و صندوق مرکزی اضطراری نیز مورد تأکید قرار گرفت.

کمیته دائمی بین آژانسی که اعضاء آن از رؤسای کارگزاری های عملیاتی دست اندر کار امداد بشر دوستانه شامل برنامه عمران ملل متحد (UNDP)، یونیسف (UNICEF)، کمیساریای عالی پناهندگان (UNHCR)، برنامه جهانی غذا (WFP)، خوار و بار و غله ملل متحد (FAO) و سازمان بهداشت جهانی (WHO) تشکیل شده است تحت ریاست هماهنگ کننده امور بشر دوستانه انجام وظیفه می نمایند.

سازمان های بزرگ امدادی و بشر دوستانه ای همچون کمیته بین المللی صلیب سرخ (International Red Cross Committee) و سازمان های بین المللی مهاجرت (International Organization for Migration) نیز در

این کمیته حضور دارند. از فدراسیون بین المللی صلیب سرخ و هلال احمر (IFRC) و سایر سازمان های بین المللی نیز بر حسب نیاز برای شرکت در این کمیته دعوت به عمل می آید. البته این کمیته در ژوئن ۱۹۹۲ میلادی متعاقب مصوبه سال قبل مجمع عمومی و تحت نظر دبیر کل تشکیل یافت.

پزشکان بدون مرز

Doctors Without Borders (En)
Médecins Sans Frontières (Fra)

پزشکان بدون مرز را باید یکی از نخستین سازمان های امدادی با نگاه تخصصی بهداشتی و پزشکی دانست که البته در سال های پس از تأسیس آن سمت و سویی جامع به مقولات همه جانبه امداد و نجات را نیز در پیش گرفت. این سازمان رشد یافته و متولد شده از دامان صلیب سرخ است و دغدغه این پزشکان از گرد هم آمدن، ارائه خدمات اضطراری و فوری درمانی، دارویی و بهداشتی با بالاترین کیفیت و کمترین زمان بود.

افزایش جنگ های داخلی و کشتار و آوارگی وسیع غیر نظامیان و مردم بی دفاع در اواخر دهه شصت میلادی، کمیته بین المللی صلیب سرخ را به ارسال کمک های اضطراری پزشکی و دارویی وا داشت.

تلفات و مجروحان بسیار و آواره شدگان در داخل کشور باعث از هم گسیختگی پاسخ کمیته بین المللی صلیب سرخ به کمبود پزشک و امکانات درمانی گردید و توانائی های کمیته را در مواجهه با مسائل سلامت عمومی و درمان به چالش کشاند.

جنگ های داخلی و منازعات تجزیه طلبانه در بیافرای نیجریه و آوارگان، مجروحان و تلفات سنگین آن، کمیته بین المللی صلیب سرخ را به تلاش فوری برای اعزام گروه ها و تجهیزات پزشکی و دارویی به این منطقه وا دار نمود.

در طی تابستان ۱۹۶۸ میلادی، کمیته بین المللی صلیب سرخ فرصتی را برای جمعیت صلیب سرخ فرانسه فراهم آورد تا مأموریت پزشکی دارویی اش را به طور مستقل در بیافرا انجام دهد.

این سازمان در سال ۲۰۰۷ بیش از ۲۶۰۰۰ هزار که شامل دکتر، پرستار، کادر پزشکی، متخصص تامین، مهندس آب و بهداشت و مدیر برای ارائه خدمات پزشکی در بیش از ۶۰ کشور دنیا داشته است. بودجه این سازمان سالیانه حدود ۴۰۰ میلیون دلار برآورد شده که ۸۵ درصد آن توسط بخش خصوصی تامین می شود. این سازمان در سال ۱۹۹۹ به خاطر خدماتش برنده جایزه صلح نوبل شد.

از جمله وظایف و عملکرد های این سازمان به موارد ذیل اشاره می نمائیم:

طرح های بزرگ واکسیناسیون در جوامع آواره، جنگ زده و آسیب دیده از بلایا

آموزش و نظارت بر پرسنل پزشکی و بهداشتی

بهبود شرایط بهداشت آب و محیط

تغذیه درمانی

مراقبت های بهداشتی و درمانی بیماران

مراقبت مادر و کودک

تهیه و توزیع دارو و تجهیزات پزشکی

مراقبت های بهداشت روان

بازتوانی و مرمت درمانگاه ها و بیمارستان های صحرایی

آموزش و جلوگیری در مراقبت از ایدز (AIDS)

پزشکان بدون مرز با بیش از ۲۵۰۰ نفر داوطلب در ۱۸ کشور جهان دفاتر و نمایندگی داشته و در هشتاد کشور به فعالیت های امدادی درمانی مشغول بوده است. به جهت فعالیت های چشم گیر و حضور سریع و به موقع در بلایا و جنگ ها و

منازعات به ویژه در زلزله و جنگ شمال شرق افغانستان (۱۹۹۸) بالکان، واکسیناسیون عظیم مننژیت در نیجریه (۴/۵) میلیون نفر (۱۹۹۶) و رسیدگی به آوارگان رواندا، زئیر و تمامی تلاش های بزرگ، جایزه صلح نوبل در ۱۹۹۹ میلادی به این سازمان تعلق گرفت.

اقدامات بهداشتی سریع پزشکان بدون مرز در جریان زلزله بم (زمستان ۸۲) با ۳۰۰ توالیت صحرایی و ۲۰۰ دوش حمام و تیم روانپزشکی و روانشناسان با ۳۰۰۰ نفر ویزیت در طول مدت عملیات و هفت موبایل کلینیک (که در مشهد و زاهدان مستقر است) و تیم نفرولوژیست ها و یک پرستار که مجروحان زلزله بم را از لحاظ سندرم کراش (میوگلوبینوری) مورد بررسی قرار دادند، هیچ گاه از ذهن مردمان رنجور بم و دیگر کارگزاران عملیات امداد و نجات حذف نخواهد شد.

دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR)

دفتر کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان (UNHCR) توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۵۰ تأسیس شد.

با توجه به کنوانسیون ۱۹۵۱ در وضعیت پناهندگان و پروتکل ۱۹۶۷ آن، آژانس موظف به رهبری و هماهنگی اقدامات بین المللی برای حفاظت از پناهندگان و حل مشکلات پناهندگان در سراسر جهان. هدف اولیه آن است به منظور حفاظت از حقوق و رفاه پناهندگان UNHCR. دفتر خود در ایران در سال ۱۹۸۴ افتتاح شد و حضور خود را با هجوم گسترده پناهندگان عراقی پس از جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۱ و آغاز جنبش توده‌بازگشت افغان ها به افغانستان در سال ۱۹۹۲ گسترش یافته است.

امروز UNHCR دارای نمایندگی خود را دفتر مرکزی در تهران، به علاوه سه دفتر فرعی در مشهد، کرمان و اهواز. همتای دولت UNHCR در اداره امور اتباع خارجی و مهاجرین خارجی (BAFIA) از وزارت کشور است. علاوه بر این، UNHCR نیز با دیگر وزارتخانه ها و سازمان های دولتی همکاری و تعدادی از سازمان های غیر دولتی محلی و بین المللی به اطمینان حاصل شود که تمام پناهندگان ثبت نام شده آگاه هستند و دسترسی به حقوق خود را تحت قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران. جمهوری اسلامی ایران همچنان به میزبان یکی از بزرگترین جمعیت پناهندگان طولانی از جهان است و تا به حال دو Caseloads پناهنده بزرگ، عراقی ها و افغان ها. بیش از ۹۷٪ از این Caseloads در مناطق شهری سکونت دارند و کمتر از ۳٪ در شهرک زندگی می کنند. دولت ایران خدمات مربوط به آموزش، بهداشت و امرار معاش به پناهندگان با حداقل کمک مالی از جامعه بین المللی فراهم کرده است.

سازمان بهداشت جهانی WHO

Organization که به اختصار WHO خوانده می‌شود، یکی از زیرمجموعه‌های تخصصی سازمان ملل متحد است که به وضعیت سلامت عمومی در سطح جهان توجه دارد.

سازمان بهداشت جهانی حدود ۷۰ سال قبل و طی گفتگوهایی که از سال ۱۹۴۶ تا ۱۹۴۸ میلادی شکل گرفت، تاسیس شده است.

شاید برای شما جالب باشد که بودجه سالیانه سازمان بهداشت جهانی در حال حاضر حدود سه میلیارد دلار است که تقریباً یک چهارم آن توسط اعضا و بقیه‌ی آن توسط کمک‌های داوطلبانه تامین می‌شود.

بودجه‌ی این سازمان در شش ردیف هزینه می‌شود که توجه به این حوزه‌ها، می‌تواند مأموریت و اهداف سازمان بهداشت جهانی را شفاف‌تر نماید:

دسته اول: بیماری‌های قابل انتقال یا Communicable Diseases

بیماری‌هایی مانند AIDS و هپاتیت و مالاریا و بیماری‌هایی که با واکسیناسیون قابل پیش‌گیری هستند در این دسته قرار می‌گیرند.

دسته دوم: بیماری‌های غیرقابل انتقال یا Non-Communicable Diseases

بیماری‌هایی مانند بیماری‌های ذهنی و روانی و اعتیادهای شیمیایی و خشونت‌های رفتاری و معلولیت‌ها در این گروه قرار می‌گیرند.

دسته سوم: ترویج سلامت در طول زندگی

مسائلی مانند بهداشت تولیدمثل و بهداشت کودکان و افراد بالغ و پیر شدن و مسائل مرتبط با سلامتی افراد پیر و عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت در این دسته قرار می‌گیرند.

دسته چهارم: سیستم‌ها و نظام‌های بهداشت و سلامت

خط‌مشی‌ها و استراتژی‌های کلان دولتها در حوزه سلامت، دسترسی مناسب به دارو و تکنولوژی‌های درمانی و تسهیل عملکرد سیستم‌های بهداشت و سلامت در دولتها، از جمله زیرمجموعه‌های این دسته است.

دسته پنجم: آمادگی برای مواجهه با چالش‌ها

ظرفیت کشورها برای مواجهه با چالش‌ها و بحران‌ها و همین‌طور آماده بودن آنها برای درک شرایط اضطراری و پیش‌بینی احتمال وقوع آنها و مدیریت شرایط بحران از جمله زیرمجموعه‌های این دسته است.

دسته ششم: بودجه‌های مرتبط با فرایندهای داخلی سازمان بهداشت جهانی

شفافیت، مدیریت داخلی سازمان، برنامه ریزی استراتژیک و تخصیص بهینه منابع و انجام کارهای ستادی و هماهنگی‌ها، از جمله زیرمجموعه‌های دسته‌ی ششم هزینه‌های سازمان بهداشت جهانی است.

با توجه به توضیحات فوق، می‌توان سازمان بهداشت جهانی را حاصل سرمایه گذاری مشترک اعضای سازمان ملل متحد برای تلاش جمعی جهت بهبود وضعیت سلامت در سطح جهان دانست.

شاخه کمک غذایی سازمان ملل متحد (WFP)

(World Food Programme (WFP): بزرگترین نهاد انسانی جهان است. این سازمان از طریق اداره مرکزی خود در رم و بیش از ۸۰ دفتر در کشورهای دیگر، جهت کمک به مردمی که قادر به تأمین غذای کافی جهت اعضای خانواده خود نیستند تلاش می‌کند.

برنامه جهانی غذا در راستای رسیدن به اهداف اصلی خود یعنی ریشه کن کردن گرسنگی و سوء تغذیه بواسطه رفع نیازهای غذایی تلاش می‌کند .

برنامه جهانی غذا پنج هدف استراتژیک دارد که عبارت است از :

- ❖ نجات جان افراد و حمایت از امرار معاش در مواقع اضطراری
- ❖ جلوگیری از گرسنگی حاد و سرمایه‌گذاری برای آمادگی در مقابل بلایای طبیعی و کاهش اثرات آن
- ❖ بازگرداندن و بازسازی زندگی و امرار معیشت‌ها بعد از جنگ و بلایای طبیعی یا در شرایط گذار
- ❖ کاهش گرسنگی مزمن و کمبود تغذیه ای
- ❖ تقویت توانائی ملت‌ها برای مهار گرسنگی از طریق سیاست‌های واگذاری و خرید محلی

از مجموعه فعالیت‌های برنامه جهانی غذا می‌توان موارد زیر را نام برد :

- مقابله با کمبود ریز مغذی‌ها
- سعی در کاهش مرگ و میر کودکان
- بهبود سلامتی مادران
- مبارزه با بیماری‌هایی از قبیل اچ آی وی
- پروژه‌های غذا در ازای کار که به ارتقاء محیطی و ثبات اقتصادی و فرهنگی محصولات کمک می‌نماید.

سازمان های دارای فعالیت های بهداشتی در ایران:

- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- وزارت رفاه
- سازمان انتقال خون ایران
- جمعیت مبارزه با سرطان
- جمعیت کمک به جذامیان
- سازمان حفاظت از محیط زیست
- هلال احمر ایران

یونیسف : (UNICEF)

یونیسف، یا صندوق کودکان سازمان ملل متحد یکی از آژانسهای سازمان ملل متحد است که برای تحقق حقوق کودکان و کمک به بهبود وضعیت زندگی آنان در سرتاسر جهان فعالیت میکند. یونیسف که خط مشی خود را از پیمان نامه جهانی حقوق کودک میگیرد متعهد است که بقا، حمایت و رشد و تکامل کودکان را در سطح جهان حفظ کرده و اولویتهای توسعه ای و اصول اخلاقی کار با کودکان را در کشورها پیاده کند. یونیسف در سال ۱۹۴۶ میلادی برابر با ۱۳۲۵ شمسی از سوی سازمان ملل متحد و با هدف ارائه غذا، لباس و مراقبت های بهداشتی به کودکان اروپایی آسیب دیده از جنگ جهانی دوم تاسیس شد. طولی نکشید که مأموریت این سازمان گسترش یافت و در سال ۱۹۵۳ میلادی برابر با ۱۳۳۲ شمسی، یونیسف رسماً به سازمانی دائم تحت نظارت سازمان ملل تبدیل شد. امروز یونیسف در بیش از ۱۵۵ کشور جهان فعال است و به احقاق حقوق کودکان در زمینه بقا، رشد و تکامل و حمایت کمک می کند.

یونیسف در ایران یونیسف و دولت ایران از سال ۱۹۶۳ میلادی برابر با ۱۳۴۲ شمسی برنامه های مشترکی به نفع کودکان اجرا کرده اند. در ابتدا، برنامه های یونیسف بر روی مسائل سلامت و تغذیه متمرکز بود. اما در سالهای بعد، دامنه فعالیتها به آموزش دختران، توانمندسازی زنان برای فعالتر بودن در جامعه، اطلاع رسانی راجع به اچ آی وی/ایدز برای افراد در معرض خطر و ترویج قوانین حامی حقوق کودک گسترش یافت. برنامه جدید کشوری یونیسف با دولت جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۰۵ آغاز و تا سال ۲۰۰۹ ادامه خواهد یافت. این برنامه پنج ساله بر حوزه های زیر متمرکز خواهد بود:

- رشد و تکامل همه جانبه کودکان خردسال
- آموزش دختران و توانمندسازی زنان
- اچ آی وی/ایدز و خدمات دوستدار نوجوانان
- حمایت از کودکان
- نظارت بر اجرای پیمان نامه جهانی حقوق کودک

رسالت اصلی و اولویتهای در ایران و جهان :

یونیسف با همکاری دیگر آژانسهای سازمان ملل، متعهد است به شرکای دولتی خود در تحقق آرمانهای توسعه هزاره کمک کند. از آنجا که شش آرمان از هشت آرمان توسعه هزاره به کودکان و زنان مربوط میشوند، سند توسعه هزاره از اهمیت بیشتری برای یونیسف برخوردار است. در سطح بینالمللی، یونیسف پنج حوزه اصلی را در ارتباط با اصول کلیدی آرمانهای توسعه هزاره در «سند راهبردی میان دوره های» خود مشخص کرده است. این سند، راهنمای کمکه های یونیسف در زمینه توسعه در سراسر جهان است. پنج حوزه اصلی عبارت اند (۱ : بقا و رشد کودکان؛ ۲)آموزش پایه و برابری جنسیتی؛ ۳)اچ.آی.وی/ایدز و کودکان؛ ۴)حمایت از کودکان در مقابل خشونت، بهرهکشی و سوء استفاده؛ ۵)ترویج سیاستگذاری و مشارکت در راستای حقوق کودک. به این منظور یونیسف با استفاده از رویکردی مبتنی بر برابری، قبل از هر چیز، به حقوق و نیازهای کودکان نیازمند رسیدگی میکند. در یونیسف، «برابری» به معنای آنست که همه کودکان فرصتی برابر برای بقا، رشد و تکامل و تحقق حداکثر ظرفیتهایشان را بدون تبعیض و جهتگیری خاص داشته باشند. چنین امری همسو با اصول پیماننامه حقوق کودک نیز هست. هدف از اجرای رویکرد مبتنی بر برابری در برنامه ها و سیاستهای یونیسف؛ درک و بررسی دلایل و ریشه های نابرابری است تا همه کودکان، به خصوص آن دسته که در معرض بیشترین محرومیتها در جامعه قرار گرفته اند، بتوانند برای بقا و رشد و پرورش خود از آموزش، خدمات بهداشتی و درمانی، آب سالم، حمایت و دیگر خدمات مورد نیاز بهره گیرند.

سازمان مدیریت بحران در ایران

با استناد به قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور مصوب ۸۶/۱۰/۲۵ سازمان مدیریت بحران کشور به منظور ایجاد مدیریت یکپارچه در امر سیاستگذاری، برنامه ریزی، ایجاد هماهنگی و انسجام در زمینه های اجرایی و پژوهشی، اطلاع رسانی متمرکز و نظارت بر مراحل مختلف مدیریت بحران و ساماندهی و بازسازی مناطق آسیب دیده و استفاده از همه امکانات و لوازم مورد نیاز وزارتخانه ها، موسسات و شرکتهای دولتی و عمومی، بانکها و بیمه های دولتی، نیروهای نظامی و انتظامی، موسسات عمومی غیردولتی، شوراهای اسلامی، شهرداریها، تشکلهای مردمی، موسساتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است، دستگاههای تحت امر مقام معظم رهبری و نیروهای مسلح در صورت تفویض اختیار معظم له، جهت بهره مندی بهینه از توانمندیهای ملی منطقه ای و محلی در مواجهه با حوادث طبیعی و سوانح پیش بینی نشده تشکیل می گردد.

سیر تحولات ساختار مدیریت بحران در ایران از سال ۱۳۶۹ :

-تشکیل ستاد موقت بازسازی مناطق سیلزده کشور در حوزه معاونت اجرایی نهاد ریاست جمهوری آذر ماه ۱۳۶۵ تا اسفند

۱۳۶۹

-تفویض اختیار هیئت وزیران به وزیر کشور در خصوص بازسازی مناطق زلزله زده گیلان و زنجان ۶۹/۴/۳

-تقدیم لایحه تشکیل کمیته ملی از سوی وزارت کشور (در تاریخ ۷۰/۵/۹ در مجلس شورای اسلامی و در تاریخ ۷۰/۵/۲۶

در شورای نگهبان تصویب شد) و تصویب آئین نامه اجرایی آن در جلسه مورخ ۷۲/۲/۱۲ هیئت وزیران

-تشکیل شورای کاهش خطرپذیری زلزله به مسئولیت سازمان مدیریت و برنامه ریزی و عضویت وزارت کشور مصوبه جلسه

مورخ ۷۹/۴/۲۶ هیئت وزیران.

-تصویب طرح جامع امداد و نجات کشور در جلسه ۸۲/۱/۱۷ هیئت وزیران.

- تشکیل ستاد پیشگیری و مدیریت بحران در حوادث طبیعی به ریاست معاون اول رئیس جمهور .

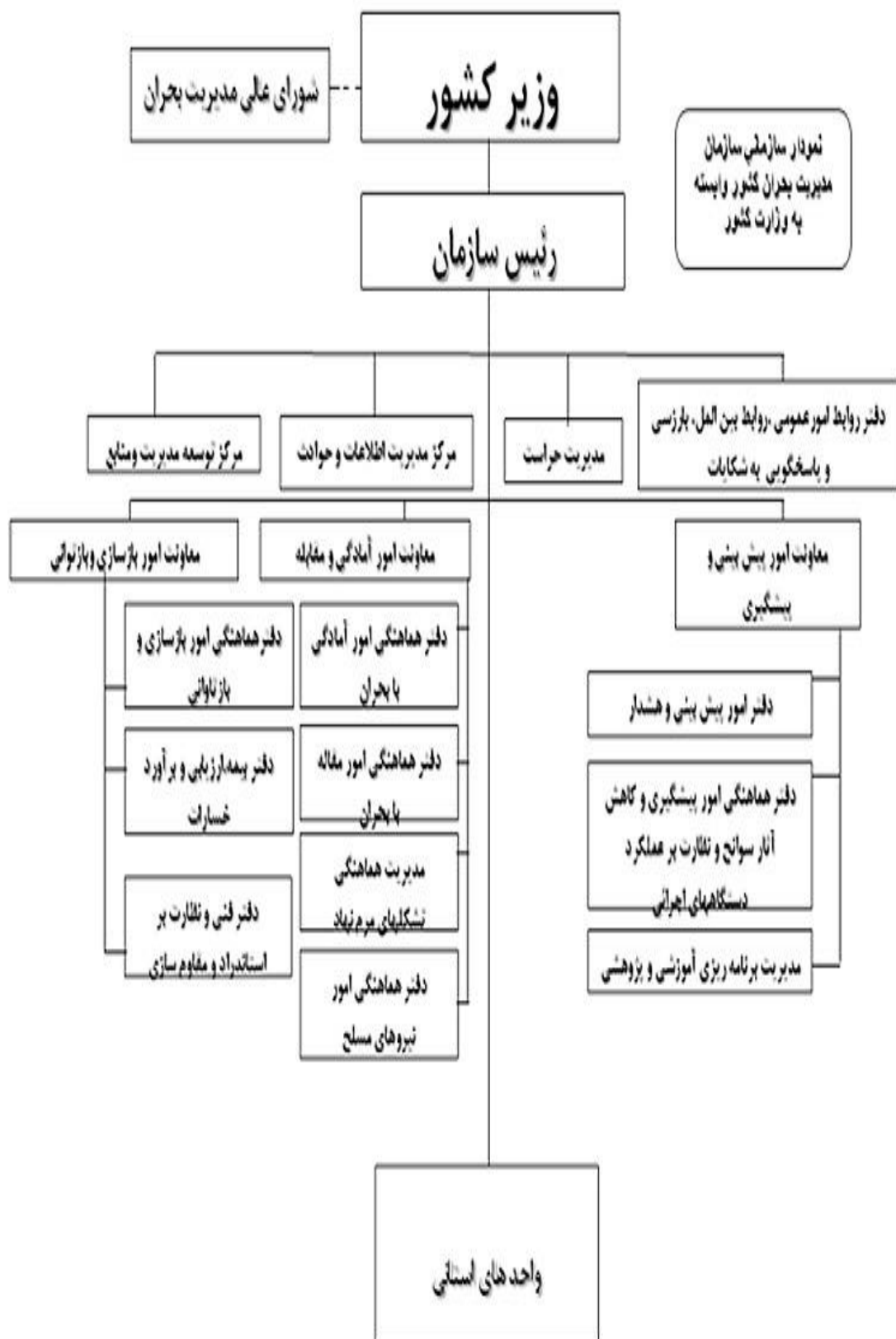
برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP)

برنامه پیشرفت و توسعه ملل متحد یا UNDP ، یا به عبارت دیگر، شبکه های جهانی توسعه ملل متحد، بزرگترین مرجع کمک کننده برای توسعه این کشورها در سطح جهان است . UNDP . هیئت اجرایی در داخل انجمن های اقتصادی و اجتماعی این ملل است. مدیر اجرایی برنامه این سازمان UNDP سومین عضو ارشد سازمان ملل متحد پس از معاون سازمان ملل متحد و جانشین وی است.

اداره مرکزی UNDP در شهر نیویورک، بطور کامل با مشارکت اختیاری کشورهای عضو این سازمان، بنیان نهاده شد. این سازمان در ۱۶۶ کشور، دفتر دارد که با دولت های محلی همکاری دارند تا چالش های مربوط به توسعه کشور، ظرفیت ساخت و ساز و ظرفیت توسعه محلی را حل کنند. علاوه بر این، UNDP به صورت بین المللی با دیگر کشورها نیز ارتباط دارد تا به آنها کمک کند تا به برنامه اهداف توسعه هزاره (MDGS)، دسترسی پیدا کند.

UNDP ، در این میان ، مشاوره‌های کارشناسی ، آموزشی و کمکهایی را برای پیشرفت و توسعه کشورها به ویژه کشورهای کمتر توسعه یافته ارائه می‌دهد . برای انجام برنامه MPGS ، تشویق این کشورها برای توسعه جهانی، UNDP بیشتر روی کاهش فقر ، ایجاد دولتهای دموکراتیک ، آموزش راه‌های پیشگیری از بیماری‌هایی نظیر ایدز، حفظ محیط زیست و انرژی و مقابله با بحرانها و بازسازی و اصلاح، تمرکز دارد . UNDP ، همچنین کشورها را در مورد حمایت از حقوق بشر و پررنگ‌تر شدن حضور زنان در تمامی برنامه‌ها تشویق می‌کند.

به علاوه، UNDP همه ساله گزارشهایی در مورد توسعه انسانی منتشر می‌سازد تا برنامه‌های مربوط به پیشرفت و توسعه کشور را مورد ارزیابی و بررسی قرار دهد. علاوه بر اینها، گزارشهایی نیز در سطح محلی، منطقه‌ای و ملی در این راستا به چاپ می‌رسد.

وظایف سازمان آتش نشانی در حوزه عملیات:

۱) اطفاء حریق که شامل خدمات ذیل می باشد :

الف : آتش سوزی منازل مسکونی

ب : آتش سوزی ساختمانهای تجاری و صنعتی

ج : آتش سوزی وسایل نقلیه : آتش سوزی کارخانجات

ه : آتش سوزی اماکن عمومی و دولتی

ی: آتش سوزی دامداریها و انباریها و آتش سوزی باغات - مزارع - پارکها و فضای سبز ، معابر ، زباله ها و

۲) امداد و نجات که شامل خدمات ذیل می باشد :

۱- سقوط در چاه ۲- ریزش ساختمان و چاه ۳- تصادفات ۴- سقوط در ارتفاع ۵ - محبوس شدن افراد در اماکن ۶ -

آسانسور ۷ - نشت گاز شهری و مایع ۸ - گرفتن انواع حیوانات و جانوران ۹ - چرخ گوشت ۱۰ - آوار ۱۱ - سایر موارد

اورژانس ۱۱۵

در حادثه دردناک فرو ریختن سقف سالن انتظار فرودگاه مهرآباد (بدلیل ارتعاشات ناشی از سر و صدای موتور جت های غول پیکر) در ساعت ۱۴ و ۵۰ دقیقه بعدازظهر روز چهاردهم آذرماه سال ۱۳۵۲ بود که طی آن ۱۶ نفر کشته و ۱۱ تن مجروح شدند. این حادثه به دلیل انعکاس وسیع در رسانه های داخلی و خارجی آن سال، در ردیف یکی از تلخ ترین وقایع کشورمان به ثبت رسید.

و این در حالی بود که هیچ سیستم از قبل طراحی شده ای برای کمک و انتقال به مجروحین در اینگونه حوادث ناگهانی وجود نداشت، بعد از این حادثه سیستم فوریت های پزشکی کشور با عنوان اورژانس ۱۱۵ کشور با همکاری کشور آمریکا تأسیس شد و خدمات اورژانس پیش بیمارستانی ایران شناخته شد که این خود افتخاری بزرگ است. کشور آمریکا در دومین تجربه خود در تشکیل یک سیستم اورژانس پیش بیمارستانی بسیاری از کمبودها و نقصهای تجربه اول را که برای خودش بود در ایران لحاظ نکرد و به جرأت میتوان گفت اورژانس پیش بیمارستانی ایران در سال ۱۳۵۴ کاملتر و بهتر از اورژانس پیش بیمارستانی کشور آمریکا راه اندازی شد.

قابل ذکر است در آن زمان شماره سه رقمی ۱۲۳ برای تماس با اورژانس اختصاص داده شده و از آمبولانسهای بنز بن برای خدمت رسانی به مردم استفاده می شد که بعدا شماره تماس مردم با اورژانس ، شماره ۱۱۵ در کل کشور اعلام شد.

سیستم فوریت های پزشکی پیش بیمارستانی در سطح دنیایه دو دسته عمده تقسیم می شوند Franco-German : و Americo -England . در سیستم Franco-German امکانات و تجهیزات در صحنه بر بالین بیمار برده و از حضور پزشک در آمبولانس ها استفاده می شود. در سیستم Americo -England که سیستم اورژانس ایران در شروع راه اندازی از این دسته بود، تکنسین هایی که دوره های اولیه فوریت های پزشکی را آموزش دیدند، در صحنه حاضر می شوند، بیمار یا مصدوم را دریافت می کنند و اقدامات اولیه را انجام داده و سپس آن ها را به مرکز مجهز یا همان بیمارستان انتقال می دهند.

جمعیت هلال احمر

استان خراسان رضوی

معاونت آموزش و پژوهش

فصل ششم

سامانه های هشدار

مرکز عملیات اضطراری
جمعیت هلال احمر خراسان رضوی

فصل ششم : سامانه های هشدار

((اصول هشدار و فراخوان))

هشدار چیست ؟

آگاه کردن یک سری افراد یا عموم جامعه که ما مد نظر داریم برای اتفاقی که احتمال وقوع آن در آینده خواهد بود .

معرفی مرکز کنترل عملیات (EOC) :

پس از بروز حوادث و سوانح بزرگ در کشورهای مختلف و احساس نیاز به ایجاد ساختارهای سازمانی، مراکزی به منظور مدیریت و هدایت عملیات امداد و نجات در دهه ۸۰ میلادی ایجاد گردید و پس از بروز آتش سوزی های شدید در سازمان های امدادی ایالات متحده، شاهد طراحی و اجرای سامانه های فرماندهی سانحه (ICS) بودیم. این ساختارها به منظور تامین مدیریت واحد در صحنه حادثه و با مشارکت تمام سازمان های عملیاتی و امدادی طراحی و تا به امروز و در بروز حوادث بزرگ و کوچک در سطوح مختلف بهبود یافته است.

پس از فعالیت سامانه فرماندهی سانحه (ICS)، مدیران و فرماندهان عملیات اضطراری به منظور پاسخگویی به نیاز سازمان های همکار و پشتیبان، فقدان فضا و زیر ساختی مناسب به منظور استقرار، نظارت و در صورت نیاز هدایت عملیات امداد و نجات در خارج از مناطق حادثه دیده را به عنوان یک مسئله و موضوع مهم مورد نظر قرار دادند. این نیاز منجر به ایجاد و تشکیل مراکز عملیات اضطراری (EOC) در سطوح مختلف در اوایل دهه ۹۰ میلادی و پس از بروز آتش سوزی های عظیم مناطق شمالی ایالات متحده و جنوب کانادا گردید.

در ایران نیز، پشت سرگذاشتن حوادثی همچون زمین لرزه های بوئین زهرا (۱۳۴۱)، طیس (۱۳۵۷)، رودبار و منجیل (۱۳۶۹)، قائنات و بیرجند (۱۳۷۵)، اردبیل (۱۳۷۵)، چنگوره (۱۳۸۱)، بم (۱۳۸۲) و سایر حوادث مشابه منجر به کسب تجربیات فراوان در فرآیند مدیریت امداد و نجات برای دست اندرکاران حوزه مدیریت حوادث و سوانح و عملیات امداد و نجات در کشورمان گردید. کسب تجربیات عملی و پیشرفت های علمی گسترده در حوزه مدیریت حوادث و سوانح در کشور ایران بخصوص پس از زمین لرزه بم، منجر به احساس نیاز به توسعه و بهبود دانش و ساختار سازمان های امدادی و پاسخگو به سوانح کشور در سالهای قبل گردیده است.

بر این اساس و با توجه به مسئولیت جمعیت هلال احمر در زمینه ارائه خدمات امداد و نجات در حوادث و سوانح مختلف و بر پایه طرح جامع امداد و نجات کشور، در سال ۱۳۸۸ در ساختار سازمان امداد و نجات واحدی ستادی با عنوان "مدیریت کنترل و هماهنگی عملیات" و در جمعیت هلال احمر در استان های کشور با عنوان "مرکز کنترل و هماهنگی عملیات" پیش بینی و اقدامات لازم به منظور ایجاد و توسعه آنها آغاز گردید.

شاید در نگاه اول این گونه به نظر بیاید که دو ساختار ICS و EOC کاملاً شبیه یکدیگر بوده و کارکرد مشابه دارند. اما باید توجه کرد که سامانه فرماندهی سانحه (ICS) کاملاً عملیاتی، در حالی که مرکز عملیات اضطراری (EOC) کاملاً ستادی می باشد.

هشدار در زلزله :

سیستمهای مختلفی جهت جمع آوری اطلاعات قبل از وقوع زلزله و بهره گیری در هشدار قبل از سانحه وجود دارد . در این قسمت سعی می کنیم شما را با نمونه هایی از آنها آشنا کنیم :

۱- سامانه هشدار سریع :

با بهره گیری از شبکه شتاب نگاری جنبش شدید زمین خصوصا در کلان شهرها قابل استفاده می باشد. توزیع ایستگاههای این شبکه چنان است که کل گستره شهری و بر روی پهنه گسلهای فعال را پوشش می دهد و اطلاعات لازم را در سریعترین زمان ممکن قبل از وقوع زلزله در اختیار مدیران قرار می دهد .

۲- سیستم شناسایی تغییرات در پارامترهای جوی :

بر اثر وقوع زلزله های بزرگ در این سیستم تلاش عملی زیادی جهت ایجاد ارتباط معنی دار بین تغییرات عوامل زمین شناسی و حتی جوی ، با وقوع زمین لرزه انجام گرفته است .

۳- دستگاه هشدار دهنده زلزله :

اساس کار این دستگاه مبتنی بر ثبت مشخصات امواج مربوط به زلزله می باشد . این دستگاه قابل استفاده در منازل و مراکز عمومی بوده و قادر به اعلام هشدار قبل از وقوع زلزله می باشد . لازم به ذکر است که تنها نمونه آزمایشگاهی این دستگاه تهیه شده و در دست تکمیل می باشد .

انواع هشدار:

- خبری
- ابلاغی
- وقوع

به چه شکل باید هشدار داد :

- ۱) پیام رادیویی
- ۲) بلندگو
- ۳) کشیدن نوار خطر در صحنه حادثه
- ۴) چراغ خطر در مواقعی که دید کم باشد
- ۵) دوک خطر
- ۶) تابلو ایست
- ۷) آتش
- ۸) چراغ هالوژن
- ۹) آژیر
- ۱۰) چراغ گردون

عوامل هشدار در کوهستان :

- ۱) آتش
- ۲) چراغ
- ۳) سوت امدادی

عوامل هشدار در سیلاب :

بهترین هشدار در سیلاب استفاده از سوتی است که به جلیقه نجات متصل است .

عوامل هشدار در آوار:

بهترین هشدار در آوار استفاده از اسپری رنگ است .

فراخوان:

وقتی که یک نفر به عنوان مسئول برای رسیدن به هدف مورد نظر خود میاید یک سری افراد و اعضای مورد نیاز خود را در یک منطقه جمع آوری می کند تا از آنها استفاده کند .

فراخوان امداد:

زمانی است که سرپرست تیم های عملیاتی یک سری از امداد گران را برای یک هدف خاص در یک مکان معین جمع می کند .

انواع فراخوان:

بهترین روش و رایج ترین راه برای فراخوان افراد استفاده از سامانه پیام کوتاه و تلفن میباشد .
بسیم تلفن ماهواره ای پیام کوتاه و....

اهداف پیش رو برای فراخوان:

- افراد طبق آموزشی که از قبل دیده اند باید به آنها وظیفه خاص خودش را محول کرد
- آماده شدن و جمع آوری وسایل مورد نیاز و بعد اعزام به صحنه آسیب

سامانه ارتباطات

نقش ارتباطات رادیویی و اهمیت آن در حوادث غیرمترقبه

ایران یکی از ده کشور حادثه خیز جهان و بعد از هند، بنگلادش و چین، چهارمین کشور بلاخیز آسیا بشمار می رود . در فروردین ۱۳۸۲ هیات محترم وزیران بنا به پیشنهاد جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران طرحی را (طرح جامع امداد و نجات کشور) تصویب و ابلاغ نموده است که بر مبنای آن به منظور مدیریت بحران در کشور ، اقدام به تشکیل ستادی با نام ستاد حوادث و سوانح غیرمترقبه در سه سطح کشور ، استان و شهرستان نموده است . مدیریت موفق بحرانها به خاصه در مرحله حاد آن وابسته به دو عامل ارتباطات و حمل و نقل مؤثر است . در بحرانها ، از آنجایی که معمولاً نظام های سلامت در این دو مورد ضعف دارند لذا برنامه ریزی برای این مهم اهمیت بسیاری دارد . مسئولیت و هماهنگی جهت حمل و نقل و ارتباطات در هنگام حوادث و بحرانها باید در یک کمیته ملی مرکزی بحران جمع شود که بتواند استفاده مؤثر از این امکانات را در جهت تأمین نیازها و پاسخگویی سریع هنگام بحرانها را میسر سازد.

مدیریت بحران در شبکه های مخابراتی

عبارت است از حفظ حداکثر توان ممکن سرویس دهی در شبکه و برقراری ارتباطات مشترکین در شرایطی که به هر دلیل ممکن نظیر وقوع حوادث غیرمترقبه .

از بین رفتن زیر ساخت های ارتباطی یا هر نوع خرابی ممکن دیگر، این توان محدود شده باشد.

نوع تجهیزات مورد استفاده در مناطق بحران زده به سه عامل بستگی دارد :

- وسعت محدوده مورد نیاز
- ارتباط فقط داخل همان منطقه برقرار شود یا ارتباطات بین شهری و بین المللی مورد نیاز است
- ارتباط در آن منطقه به چه صورت باشد: **VOICE - FAX - DATA**

راهکارهای انتخابی

- امواج رادیویی **HF** : این امواج با لایه یونسفر در ارتباط بوده و مسیر طولانی را می پیماید.
- امواج رادیویی **VHF** : که بستگی به لایه یونسفر ندارد و حد اکثر برد آن ۸۰ کیلومتر است.
- ارتباطات ماهواره ای (مثل اینمارست و ثریا) .
- ارتباطات با سیم .

استفاده از رادیو هنگامی که می توانیم از تلفن (همراه یا ثابت) استفاده کنیم چه مزیتی می تواند داشته باشد؟
همواره توجه داشته باشید که: تلفن ها وسائل ارتباطی با کاربرد های خاص خود و متفاوت از رادیو است ، از این رو به نکات زیر
به عنوان تفاوت ها توجه کنید:

■ صرفه اقتصادی

■ شرایط بحرانی

■ سرعت

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

فصل هفتم :

آشنایی با عملیات لجستیک در امداد

فصل هفتم: آشنایی با عملیات لجستیک در امداد

پشتیبانی در امداد

ایجاد آمادگی لازم جهت پاسخگویی مناسب در شرایط اضطراری یا تضمین عملکرد سیستمهای عملیاتی امداد و نجات در پاسخگویی اضطراری در سوانح که شامل موارد زیر میباشد.

- نیروی انسانی ، آموزش همگانی ، آموزش تخصصی ، تجهیزات ، انفرادی و تخصصی نجات، وسایل نقلیه آماده و بروز ، اقلام امدادی آسیب دیده ۲۲ قلم ، و....

ابعاد پشتیبانی:

قبل از حادثه آمادگی
حین حادثه پاسخگویی اضطراری
بازسازی دوره جبران

سیستمهای پشتیبانی جهت آمادگی:

- آماده سازی و تجهیز انبارهای امدادی
- آماده سازی نیروهای عملیاتی
- تدابیر لازم جهت آماده بودن تجهیزات لازم
- تهیه و تامین تجهیز سیستم های پشتیبانی لجستیک
- آماده نگه داشتن خودروهای امدادی و مکان یابی استقرار آنان

لجستیک و زیر سیستم ها :

شناخت لجستیک :

در یونان باستان به معنای حسابگری بوده است که در امور اداری و تدارکات ارتش کاربرد داشته است . هم اکنون در دو حوزه نظامی و غیر نظامی کاربرد ی بسیار وسیع پیدا نموده است.
از واژه تدارکات بجای لجستیک استفاده میشود و اخیرا ارتش و سپاه از کلمه آماد استفاده میکنند . هم اکنون کلمه فرآمد توسط فرهنگستان ادب فارسی معادل سازی گردیده است

زیر سیستمهای اصلی لجستیک :

۱. زیر سیستم تدارکات
۲. زیر سیستم ترابری
۳. زیر سیستم نگهداری و تعمیرات
۴. زیر سیستم های ساختمانی و تاسیسات (مهندسی)
۵. زیر سیستمهای مخابرات و ارتباطات

فراهم آوردن خدمات و پشتیبانی های لجستیکی که باید در هدفها و ماموریتهای لجستیک مورد نظر قرار گیرد:

مقدار ، نوع ، کیفیت ، استاندارد ، زمان مناسب ، مکان مناسب ، کاربران و مصرف کنندگان مشخص ، اصل حداقل هزینه در زمان قبل از سانحه ، اصل فراهم آوردن سریع و بموقع پس از وقوع سانحه ، بر آورد اعتبارات لازم جهت تدارکات ، ایمنی و مراقبت از انبارها و تجهیزات امدادی و مکان یابی محل با توجه به ویژگیهای محیطی اقلیمی و حادثه خیزی ، تهیه و تدوین استانداردهای مورد نیاز پشتیبانی ، شناخت منابع حمل و نقل ، شناخت منابع تدارکات ، شناسایی منابع بین المللی

فرایند زیر سیستم تدارکات :

پیش بینی و برآورد ➡ تهیه و تامین ➡ ذخیره سازی و انبارداری ➡ توزیع

انبار و انبارداری

انبار:

انبار به فضا و مکانی اطلاق می شود که در آن یک یا چند نوع کالای تجاری- تولیدی- مصرفی- صنعتی- مواد خام و اولیه - کالای تولید شده و براساس صحیح سیستم طبقه بندی و نگهداری میشود .

انباردار :

به فردی اطلاق میشود که مسئولیت نگهداری و تحویل و تحول کالاهای موجود در انبار به عهده او واگذار میگردد .

هدف از تشکیل انبارها :

-تامین و نگهداری و ذخیره سازی و در دسترس قراردادن مجموعه اقلام مورد نیاز نیروهای آسیب دیده و عوامل امدادی در شرایط اضطراری میباشد

۱۱ قانون انبارداری

۱. تناوبی استفاده نمودن از اقلام بصورتی که اجناس خیلی قدیمی در اول استفاده شود
۲. چیدمان ایمن اجناس
۳. برنامه ریزی برای چیدمان اجناس برای دسترسی و پیدا نمودن آسان دوباره
۴. ثبت و نقل و انتقال خسارات اجناس در فرمهای صحیح
۵. فایل نمودن سریع همه اسناد
۶. برنامه ریزی از قبل چه اجناس، نیروی انسانی و وسایل حمل و نقل را فردا ، هفته دیگر یا ماه دیگر نیاز خواهیم داشت
۷. نگهداری امن اجناس
۸. نگهداری تمیز انبار: برنامه روزانه ، هفتگی ماهیانه
۹. از رده خارج کردن صحیح و سریع اجناس فاسد شده
۱۰. ارتباط موثر
۱۱. ثبت لیست اقلام به طور دائم و پیوسته

معیارهای انتخاب سایت عملیاتی :

- اجازه از طرف مقامات و صاحبان زمین
- نزدیک به جمعیت آسیب دیده
- مساحت : ۵۰ در ۵۰ متر
- ۲ تا ۳ ژنراتور ۵ کیلو ولت
- دسترسی به آب با کیفیت بالا (تا ۱۵ لیتر در هر روز)

- دفع زباله
- دستشویی ها
- امکانات انبار
- ظرفیتهای لجستیکی
- جهت باد
- امنیت (کمپ زیست جدا ، مسیرهای تخلیه اضطراری)
- شیفیت شب پرسنل محلی (ایاب و ذهاب ، کمپ ها و ...)
- آب ، برق ، فاضلاب و
- شرایط خوب خاک و دفع فاضلاب
- دسترسی به لوازم ساختمانی و سوخت
- دسترسی به جاده
- ارتباطات رادیویی (فرکانسهای ارتباطی)
- عدم زمین پست

مشخصات انبار مناسب

ساختمانی سیمانی ، قابل قفل شدن ، تهویه مناسب ، بدون رطوبت ، کف مسطح ، دسترسی آسان به ، امیون ، روشنایی مناسب ، برق اضطراری ، محلی برای بارگیری، دیواره- نرده - حفاظ ، تسهیلات بهداشتی ، دفاتر جداگانه ، مکان مناسب ، حجم مناسب، نظافت - ضد عفونی، باکس پالت ، اطفاء حریق ، سیستم هشدار دهنده

انواع انبار

- ۱- انبار پوشیده : تمام اطراف آن بسته و دارای سقف است
- ۲- انبار سر پوشیده : دارای سقف ولی چهار طرف آن باز است .
- ۳- انبار باز : بصورت محوطه است .

شرایط و وضع عمومی انبارها

الف (وضع طبیعی انبار:

هوا ، درجه حرارت ، سردی ، گرد و غبار ، نور و روشنایی ، نظافت و بهداشت ، سر و صدا و سایر مسائل ایمنی ، در آن رعایت شده باشد . قفسه بندی شده با رعایت فضای عبور و مرور کارکنان بوده و مجهز به وسایل حمل و نقل مثل لیفتراک ، چرخ دستی باشد .

ب (وضع انبار از لحاظ حفاظتی :

- ۱- دارای درهای مستقل و پنجره های ایمن و قابل باز و بسته شدن از سمت درون و دیوار غیرقابل نفوذ باشد.
- ۲- دارای پوشش بیمه از لحاظ سرقت ، آتش سوزی و ... باشد .
- ۳- مجهز به وسایل کافی ایمنی و وسایل اعلام خطر و اطفاء حریق و سیستم هشدار دهنده باشد .
- ۴- اگر احتمال تراکم هوای نامناسب وجود دارد ، مجهز به هواکش یا باد بزن باشد .
- ۵- ورود و خروج افراد متفرقه باید طبق ضوابط صورت گیرد .
- ۶- دریافت و صدور کالا از محل و دریچه خاص صورت گیرد .

توصیه و نکات ایمنی درباره انبار :

- الف (چیدن اجناس و کالاهای : طوری چیده شود که در اثر ارتفاع سقوط نکند.
- ب) نگهداری اجناس و کالاهای : طوری نگهداری شود که در اثر فشار یا تغییر در خواص فیزیکی و شیمیایی باعث خسارات مالی و جانی نشود .
- پ) استفاده از وسایل و ابزار کار مناسب : در چیدن و جابجائی از نردبان یا لیفت تراک با شاخک یا وسیله بغل گیر استفاده شود.

ت) باز کردن بسته بندی کالا : با ابزاری مثل چکش ، قلاب ، کارد ، آهن بر ، مته ، دریل و... صورت گیرد .
ث) جابجائی اجناس و کالا : با وسایل موجود و نیروی انسانی ماهر صورت گیرد. از غلتاندن ، انداختن و لغزاندن و یا کشیدن کپسولهای اکسیژن روی زمین خودداری شود. کپسولها بطور عمودی و به دور از اشعه مستقیم آفتاب باشند .

نکات ایمنی درباره مواد قابل اشتعال :

- ۱- تهویه مناسب صورت گیرد تا در صورت نشت بخارمواد قابل اشتعال ، هوای انبار رقیق شده و از آتش سوزی احتمالی جلوگیری شود .
- ۲- برای گرم کردن اطلاق کارکنان از شوفاژ برقی ضد شعله استفاده شود .
- ۳- مواد قابل اشتعال در انبارهای جداگانه و مناسب نگهداری شود .
- ۴- تابلو های (خطر آتش سوزی) و (استعمال دخانیات ممنوع) در مکانهای مناسب نصب شود.
- ۵- برای تامین روشنائی از سیمهای استاندارد و چراغ ضد شعله استفاده شود.
- ۶- ساختمان انبار مقاوم به آتش سوزی بوده و اسکلت انبار دارای اتصال به زمین (الکتریسیته ساکن) باشد.
- ۷- بدانیم که مواد قابل اشتعال خطرناک بوده و در اثر نشت بخار یا گرد قابل اشتعال انفجار شدید تولید میکند.
- ۸- انبار مواد قابل اشتعال با سایر انبارها فاصله داشته باشد .
- ۹- در انبار مواد قابل اشتعال ابزار آهنی و فولادی استفاده نشود.
- ۱۰- انبارهای مناسب برای نگهداری موادغذایی باید در برابر رطوبت، حرارت و حشرات و جوندگان نفوذ ناپذیر بوده و دارای نور، تهویه و قفسه بندی مناسب باشند.
- ۱۱- در انبارهای بزرگ باید دستگاههای مورد نیاز برای کنترل درجه حرارت و رطوبت نیزموجود باشند.
- ۱۲- روی هم انباشتن مواد غذایی به ویژه آنهایی که تنفس میکنند،مانند: غلات،حبوبات،سبزیها و میوهها کار خوبی نیست و برای جلوگیری از فساد آنها باید در ظروف، کیسها و گونیهای مناسب قرارداده شوند واین ظروف و کیسه ها را با فاصله معینی روی هم یا کنار هم گذاشت.
- ۱۳- برای بازکردن دهانه پاکت و پلاستیک مواد غذایی نباید به درون آن فوت کرد.چیدن مواد در انبارها و جاسازی پالتها باید به گونه ای انجام گیرد که راههای عبور خاصی جهت رفت و آمد در انبارها وجود داشته باشد و دسترسی به مواد انبار شده ساده انجام شود.
- ۱۴- در انبارها باید کالاهای مشابه و همگن در قفسههای مجزا چیده شوند و جنس در انبار به گونه ای جابجا شود که هر جنس که وارد انبار میگردد در هنگام خروج، به زمان ماندن آن در انبار توجه شود و به نوبت از انبار خارج گردد.
- ۱۵- باید سعی شود برای هر کالا کارت مخصوص تهیه و در قفسه مربوطه نصب شود تا محل و جایگاه هر کالا در انبار مشخص و دسترسی به آن آسان باشد.
- ۱۶- مواد غذایی باید به صورت مرتب و در حد مجاز روی همدیگر چیده شوند و از چیدن مواد غذایی زیاد روی هم به علت فشار و... خودداری نمایید.
- ۱۷- مواد حاوی چربی و روغن وآلوده کننده در محلی مناسب نگهداری شوند تا سبب آلودگی سایر اجناس نگردند.
- ۱۸- در صورت وجود مواد شوینده و شیمیایی آنها را در محل خنک نگهداری نمایند تا واکنش شیمیایی انجام نشود و همچنین باید از مواد غذایی دور نگهداشته شوند تا بو نگیرند.
- ۱۹- برای تمیزی و نظافت بهتر، لازم است اشیاء اضافی مانند کارتنهای خالی، شیشههای اضافی و قوطیهای خالی را بلافاصله از انبار خارج کرد.
- ۲۰- برای حمل و نقل و جابجایی مواد غذایی باید از وسایل نقلیه مخصوص و مجهز به اتاقک محفوظ ومناسب، تمیز وبهداشتی استفاده کرد.
- ۲۱- از قراردادن مواد غذایی در بیرون انبار خودداری گردد.

فرایند ترابری

بارگیری ← ترابری و جابجایی ← تخلیه

منابع حمل و نقل

- حمل و نقل جاده ای، حمل و نقل ریلی، حمل و نقل آبراههای داخل کشور، حمل و نقل دریایی، حمل و نقل هوایی، حمل و نقل لوله ای

ملاکها و معیارهای ارزیابی حمل و نقل

۱-ایمنی ۲-ظرفیت ۳-رفاه و آسایش ۴-سرعت ۵-هزینه پایین ۶-نظم پذیری

شیوه های حمل و نقل

شرایط محیطی و سایر مولفه ها یکی از انواع سیستم های حمل و نقل را مورد انتخاب قرار می دهند که به طور کلی چهار شیوه مهم در حمل و نقل موجود می باشد .

ویژگیهای حمل و نقل جاده ای :

ویژگیها: ۱-انعطاف پذیری ۲-تنوع ۳-مقرون به صرفه ۴-زیر بنایی بودن ۵-حمل به نقاط مختلف ۶-اقدام در هر زمان لازم

معایب: ۱-آسیب پذیری در شرایط جوی ۲-ایمنی پایین ۳-حجم تصادفات ۴-مختل نمودن تردد ۵-حجم پایین

ویژگیها و معایب حمل و نقل راه آهن :

ویژگیها: ۱-ظرفیت بالا ۲-سرعت بالا و یکنواخت ۳-ایمنی و امنیت ۴-کاهش تاخیرات زمانی

معایب: ۱- غیر انعطاف ۲- غیر محلی و غیر شهری ۳-بالا بودن هزینه احداث

ویژگیها و معایب حمل و نقل هوایی :

ویژگیها: ۱-سرعت بالا ۲-ایمنی و امنیت ۳-شبکه برنامه ریزی جامع

معایب: ۱-هزینه بالا ۲-محدودیت ظرفیتی ۳-حمل کالاهای خطرناک

ویژگیها و معایب حمل و نقل دریایی :

ویژگیها: ۱-ظرفیت بالا ۲-اقتصادی بودن ۳-تنوع

معایب : ۱-سرعت پایین ۲-زمان سفر طولانی ۳-خطرات جوی

انواع خودروهای امدادی:

آمبولانس لندن کروز ، موتور سیکلت امدادی ، وانت لندن کروز ۴۵۰۰ ، وانت های لوکس ۲۷۰۰ ، یونی ماک ، لودر ، بولدوزر ، بیل مکانیکی ، (توماس) مینی لودر ، گریدر ، جرثقیل ، بالگرد

جمعیت هلال احمر

استان خراسان رضوی

معاونت آموزش و پژوهش

فصل هشتم :

ارزیابی سوانح

(Disaster Assessment)

فصل هشتم : ارزیابی سوانح (Disaster Assessment)

مقدمه:

ارزیابی سانحه یکی از اولین اقداماتی است که پس از وقوع سانحه و در مرحله پاسخگویی برای کنترل، تدبیر و برنامه ریزی سانحه بدان نیاز داریم. بنابراین بدون ارزیابی سانحه اتخاذ تصمیمات بر مبنای داده های ناقص و اطلاعات محدود، پاسخگویی به سانحه را به شدت تحت تاثیر قرار خواهد داد. فدراسیون جهانی صلیب سرخ و هلال احمر بر این واقعیت اذعان دارد که عملیات پاسخگویی به بحران، بدون ارزیابی (یا انجام ناقص آن) همیشه یک عملکرد ونتیجه ضعیف را دنبال خواهد داشت.

مبانی و مفاهیم:

ارزیابی سانحه از ترجمه دو واژه (Assessment) و (Disaster) گرفته شده است. در زبان فارسی این واژه ها در این معانی به کار رفته اند.

Disaster: فاجعه، حادثه بد، مصیبت، بلا، ستاره بدبختی و سانحه

Assessment: ارزشیابی، برآورد، تخمین، ارزیابی و تعیین نتایج حاصله سانحه

(Disasters): به تخریب و ویرانی وسیعی گویند که عملکرد جامعه را تحت تاثیر قرار می دهد و سبب آسیب به انسانها،

اشیاء و محیط زیست می شود و همچنین بازسازی ویرانی خارج از توانایی جامعه متأثر شده، با استفاده از منابع خود می باشد
ارزیابی سانحه **Assessment:** بررسی اثرات سانحه، نیازهای فوری، تمهیدات لازم در عملیات اضطراری برای حفظ زندگی بازماندگان و تامین تسهیلات مناسب و ضروری و توسعه تعریف می نماید.

ارزیابی یک جزء حیاتی برنامه ریزی و اجرای پاسخ (Response) است. ارزیابی فراگرد جمع آوری، تطبیق و آنالیز اطلاعات در خصوص سانحه و پیامدهای آن است.

همچنین ارزیابی اطلاعاتی را که عملیات پاسخ گویی را طراحی می کند فراهم می آورد برخی از کارشناسان ارزیابی را بررسی و تفسیر اطلاعات جمع آوری شده به منظورارایه مبنایی برای تصمیم گیری می دانند.

ارزیابی مستلزم جمع آوری اطلاعات، آنالیز و قضاوت در مورد وضعیت ایجاد شده است، از همین روی در ارزیابی میدانی یکی از مهمترین اقدامات جمع آوری اطلاعات از صحنه حادثه است

از طرف دیگر، ارزیابی سانحه، بررسی یک سانحه واقعی یا محتمل الوقوع، برای تخمین خسارات ایجاد شده یا خسارات مورد انتظار برای ارایه پیشنهادات و توصیه ها برای پیشگیری، آمادگی و پاسخگویی است.

اهداف اصلی ارزیابی سانحه :

هدف از ارزیابی چیست و ما در انجام آن چه اهدافی را دنبال می کنیم ارزیابی در حوزه وسیع حوادث و سوانح با اهداف گوناگونی به انجام می رسد، اما وجه مشترک همه ارزیابی ها آن است که از آن به عنوان مبنایی برای تصمیم گیری و اجرای پاسخ استفاده میگردد.

ارزیابی سانحه در حیطه امداد و نجات با هدف رسیدن به اهداف زیر به انجام می رسد.

- برای نجات جان آنهایی که زندگی شان به خطر افتاده
- برای تعیین و مشخص کردن نیازهای حیاتی قربانیان
- برای کمک به تنظیم الویت ها جهت واکنش
- برای تامین داده های مورد نیاز برای طراحی برنامه
- برای نجات جان آنهایی که زندگی شان به خطر افتاده
- برای تعیین و مشخص کردن نیاز های قربانیان
- برای کمک به تنظیم الویت ها جهت واکنش
- برای تامین داده های مورد نیاز برای طراحی برنامه

همچنین علاوه بر اهداف یاد شده (در حیطه امداد و نجات) اهداف زیر نیز می تواند جزء اهداف ارزیابی قرار گیرد: برآورد میزان خسارات اقتصادی، تعیین میزان آسیب به شریان های حیاتی و تعیین و پیش بینی خطرات ثانویه

مراحل گوناگون و انواع ارزیابی:

در طی ارزیابی، تیم ارزیاب به دنبال جمع آوری و سازماندهی اطلاعات در خصوص وضعیت ایجاد شده و پاسخگویی به سوالاتی در خصوص ماهیت سانحه، آسیب ها و نیازهایی است که به دنبال سانحه رخ می نمایند که مراحل زیر را در بر می گیرد:

الف- چه اتفاقی افتاده است (What is happened?)

این نوع از ارزیابی، ارزیابی وضعیت (Situation Assessment) را شامل می شود .
ب- برآورد صدمات و آسیب های ناشی از سانحه (Damage Assessment) یا خسارات (Loss Assessment)
ج- ارزیابی و برآورد نیازهای افراد آسیب دیده (Need Assessment)

د- تهیه گزارش و ارائه آن به مرکز و- ارائه پیشنهادات ارزیاب یا ارزیابان (درخصوص اولویت بندی نیازها، منابع موجود محلی)

مهمترین بخش ارزیابی شاید دادن یک پاسخ اجمالی ولی همه جانبه به این پرسش است که چه رخدادی به وقوع پیوسته و چه عوارضی ناشی از آن ایجاد شده است برای ارائه چنین پاسخی ضرورت دارد برای سوالات زیر در پی یافتن پاسخی صریح و گویا باشیم.

- ۱- چه شده است؟ (چه اتفاقی افتاده است)
- ۳- پیا مد ها و عوارض آن چیست؟
- ۴- چه تعداد از مردم کشته یا زخمی شده اند؟
- ۵- آیا اموال و دارایی ها تخریب شده است؟
- ۶- چه پاسخگویی اول مورد نیاز است؟
- ۷- بر چه چالش هایی بایست غلبه کرد؟
- ۸- آیا شهرها و بخش های می توانند تدارکات و پشتیبانی لازم را فراهم کنند؟
- ۹- چه منابعی (انسانی و مادی) مورد نیاز است؟
- ۱۰- آیا نیاز است اشخاص و آژانس های دیگری درگیر موضوع شوند؟
- ۱۱- آیا کاری می توان انجام داد که وضعیت موجود بطور موثر و سریعی بهبود و علاج یابد؟
- ۱۲- برای برنامه دار کردن امور چه اقتضائاتی مورد نیاز است ؟

ارزیابی سانحه، در سه مقطع زمانی به شرح زیر به انجام می رسد که در واقع می تواند سه نوع متفاوت ارزیابی سانحه باشد:

۱- مرحله ارزیابی سریع اولیه: Rapid initial Assessment ارزیابی اولیه سریع، وضعیت، منابع، نیازهای ارزیابی شده فوری و مرحله بحرانی یک سانحه است که در طی آن برآنیم که نوع پاسخ های مورد نیاز امدادی فوری را شناسایی نماییم ارزیابی وضعیت یکی از مهمترین بخش های ارزیابی سریع اولیه است که در سریع ترین زمان ممکن بایستی به انجام رسد.

۲- مرحله ارزیابی با توصیف جزئیات Detailed Assessment پس از انجام ارزیابی اولیه سریع، ضرورت دارد که اثرات، نیاز ها و منابع پاسخگویی به سانحه با جزئیات بیشتر توسط افراد متخصص در هر بخش و در فرصتی فراخ تر به انجام رسد. این ارزیابی روزها و هفته های بعد از وقوع سانحه با هدف روشن ساختن ابعاد دقیق و همه جانبه سانحه و رسیدن به اطلاعات روشن و واضح تر برای اخذ تصمیمات دقیق تر و برنامه ریزی مبتنی بر واقعیت های عینی به انجام می رسد

۳- مرحله ارزیابی مداوم و مستمر Continual assessment این گونه از ارزیابی بیشتر در مواردی انجام این گونه از ارزیابی بیشتر در مواردی انجام خصوص وضعیت جامعه نیازمندیم به عنوان مثال برنامه ریزان در بخش سلامت به ارزیابی های مستمری از وضعیت بیماری های واگیر، تغذیه و میزان مرگ و میر جامعه آسیب دیده نیازمندند

مستمر	تفصیلی	سریع	
ادامه دار	هفته ها	روزها	زمان
قابل دسترسی	مشاهده	محدود	دسترسی اطلاعات
محلی	مردم	ثانویه	منابع اطلاعاتی
متوسط	پایین	بالا	فرضیات
محلی	تخصصی	عمومی	نوع تیم

برنامه ریزی برای ارزیابی سانحه

برنامه ریزی برای ارزیابی سانحه موضوعی است که در سازوکار برنامه ریزی برای آمادگی بایستی بدان پرداخته شود. اگر اولین اقدام در بخش آمادگی را برنامه ریزی آمادگی بدانیم پس از دریافت، تأیید و پخش هشدار و بسیج منابع (مادی و انسانی) مهمترین اقدامی که در راستای پاسخگویی به سانحه بایستی بدان پرداخته شود (**Disaster Assessment**) می باشد که در فرآیند تصمیم سازی و مدیریت سانحه ارزشمندترین نیاز تلقی می گردد. در فرآیند آمادگی نیز تشکیل، آموزش، تجهیز و تمرین تیم ویژه ارزیابی، سرلوحه کار قرار دارد. در هر مرحله از سانحه نوع ارزیابی مورد نیاز و اطلاعاتی که بایست جمع آوری گردد، متفاوت خواهد بود.

فعالیت های ارزیابی پنج بخش را شامل می شود:

- ۱- ارزیابی وضعیت
- ۲- ارزیابی نیازها
- ۳- ارزیابی خسارات
- ۴- ارزیابی نیاز های سلامت
- ۵- ارزیابی ضربات سانحه به جامعه

برای هر ارزیابی اولیه سریع سه اولویت کلی وجود دارد:

مشخص کردن مکان مشکل
مشخص کردن قدرت مشکل

مشخص کردن میزان فوریت الویت ها(اهمیت و اضطرار)

در فرایند ارزیابی سانحه گزارش ارزیابی باید واجد داده ها و اطلاعاتی درخصوص شرایط ذیل بوده و به

نکات زیر توجه نماید:

- مکان جغرافیایی سانحه
- نوع، شدت و قدرت مخاطره
- زمان وقوع سانحه

- توصیف مختصر از سانحه
- تعداد افراد آسیب دیده (بی خانمان، مصدوم و مجروح)
- اولویت بندی نیازهای سانحه

کلید هایی برای ارزیابی موفقیت آمیز :

برای تهیه یک گزارش دقیق، روشن و مبتنی بر واقعیات ارزیابان بایستی به نکات زیر توجه ویژه نشان داده و شرایط ذکر شده را لحاظ نمایند:

- همکاری با مسئولان محلی
- مشخص کردن اطلاعات حیاتی برای بهره گیران از آن
- به کارگیری استانداردها/ شاخص ها
- زمان بندی ارزیابی
- تعیین بهترین مکانهای منابع اطلاعات
- تمایز قایل شدن بین وضعیت اضطراری و نیاز های مزمن
- مشارکت دادن جامعه محلی
- آگاهی از فشار های ماهرانه
- تقریباً همه اطلاعات سوگیری دارد
- بهره گیری از فرضیات معنادار

گزارش وضعیت باید ویژگی های ذیل را دارا باشد:

- بلافاصله پس از ورود به منطقه به تهیه آن بپردازیم
- اطلاعات مطمئن و به هنگام باشد و منابع آن ذکر شود
- لیستی از نیازهای مرتفع نشده در هر گزارش آورده شود
- نیازهایی که در محل قابل تامین است رامنشخص کنیم(توجه به منابع محلی)
- همیشه تصور کنیم خود مخاطب گزارش هستیم
- در هر موردی که اطلاع ندارید را ذکر کنید
- از عبارات و کلمات مبهم بپرهیزید

روشهای ارزیابی:

جهت انجام ارزیابی می توان از روشهای گوناگونی استفاده کرد که به برخی از آنها در زیر اشاره می شود.

۱- پرواز با هواپیما بر فراز منطقه ۶

۲- عکس هوایی و مشاهده از راه دور

۳- سیستم های گزارش از راه دور

۴- ارزیابی میدانی

ارزیابی میدانی همواره یکی از مهمترین روشهای ارزیابی سوانح بوده واز این منظر که ارزیابان را در برابر واقعیتهای ملموس قرار داده و اطلاعات ارزشمندی را نصیب آنان می کند بیشتر از هر روش دیگر توصیه می شود.

ارزیابان با حضور در صحنه حادثه وانجام مشاهدات میدانی با جنبه های گوناگون سانحه آشنا شده و داده های مورد نیاز را بر می گیرند.

ارزیابان در انجام مشاهده میدانی (در صحنه) وظایف زیر را بر عهده دارند:

- زیر نظر داشتن وضعیت و شرایط فیزیکی
 - پرسیدن سوالات از افراد محلی و مسئولان
 - بازدید خانه ها، سرپناهها، منابع آب، کلینک های درمانی و سایر اماکن و تسهیلات فراهم شده
 - زیر نظر گرفتن بچه ها، سالمندان و بیماران
 - زیر نظر داشتن زندگی و معیشت زنان
 - زیر نظر داشتن اماکن تسهیلاتی
 - گرفتن عکس و تهیه نقشه
 - اثرات سانحه
 - ارزیابان برای انجام صحیح ارزیابی و تهیه گزارشات دقیق و روشن، بایستی با ماهیت و اثراتی که حوادث بر جای می گذارند آشنا بوده و در طراحی سناریوهای محتمل از دانش و اطلاعات خود در این بخش بهره گیرند
- در ارزیابی اثرات و پیامدهای سوانح باید به این سوالات پاسخ داد :**
- چه تعداد انسان تحت تاثیر(سانحه) قرار گرفته اند؟
 - چه تعداد در اثر آن سانحه مرده اند؟
 - چه تعداد در اثر آن مجروح شده اند؟
 - چه آسیبهایی فیزیکی به دارایی های جامعه وزیر ساخت ها، خطوط ارتباطی، ساختمان های عمومی، راهها، پلها و ... وارد شده است؟

- چه صدماتی به ذخایر معیشتی وارد شده است؟
- چه صدماتی به کسب و کار وارد گردیده است؟
- چه تعداد انسان تخلیه یا بی خانمان شده اند؟
- چه گروههای جنسیتی اهمیت دارند؟
- چه تعداد خانه بطور کامل منهدم شده اند؟
- چه تعداد خانه به طور نسبی تخریب شده اند؟

همچنین یافته ها، اطلاعات و پیشنهاداتی که ارزیابان ارایه می کنند در گزارش آنان می آید بایستی واجد شرایط ذیر باشد:

- روشن
- صریح
- به موقع
- کاربردی
- مختصر و کوتاه و عملیاتی باشد.

نیاز های حیاتی :

یکی از نیازهایی که تیم های ارزیابی بایستی خیلی سریع به ارزیابی آن بپردازند، ارزیابی نیاز خیلی سریع به ارزیابی آن بپردازند، ارزیابی نیازهای حیاتی مردم آسیب دیده است. این نیاز ها عبارتند از:

- امنیت (Security)
- آب (Water)
- غذا (Food)
- سرپناه و بهداشت

- لباس ، پتو و اقلام اساسی خانه

- مراقبت های بهداشتی

تامین نیاز های حیاتی پس از جستجو ونجات در الویت دوم برای پاسخگویی قرار داشته ودر حوادثی که به عملیات جستجو ونجات در سطح گسترده نیاز نمی باشد تامین این نیازها م ی تواند الویت اول پاسخگویی باشد. گزارش تیم ارزیاب مهمترین فعالیت تیم ارزیابی تلقی شده و به تصمیم سازان در مدیریت بحران کمک شایانی می کند .

جمعیت هلال احمر
استان خراسان رضوی
معاونت آموزش و پژوهش

فصل نهم

مبانی کار تیمی

فصل نهم : مبانی کار تیمی

(کار تیمی Teamwork)

درس‌هایی از الگوی پرواز غازها برای توصیف تیم و فلسفه چرایی آن :

غازها همیشه به دلیل اینکه غازهای ردیف جلو با بال زدن خود یک جریان هوای رو به بالا ایجاد می کنند تا غازهای عقبی در شرایط بهتری پرواز نمایند در الگویی همانند V انسجام یافته و پرواز می نمایند. ثابت شده این نوع مدل پرواز تا بیش از ۷۰ درصد دامنه پرواز آنها را بهبود و تسهیل می دهد.

نکته حائز اهمیت در این نوع الگو پرواز این است که غاز پیشرو پس از آنکه چند دقیقه ای در نوک تیم قرار گرفت و با تلاش مضاعف نسبت به تسهیل پرواز سایرین اقدام نمود جای خود را به غاز دیگری داده و خود در جایی که شرایط پرواز بسیار ساده تر از نوک تیم است قرار می گیرد این روند به نوبت برای یکان یکان اعضای تیم پرواز صورت می پذیرد اگر غازی از این تیم خارج شود به جهت عدم حمایت سایرین بعد از مدتی خسته شده و بعد حرکتی او کاهش می یابد و ناگزیر است برای ادامه مسیر پرواز به تیم پروازی ملحق گردد.

از دیگر شاخص های تیم پروازی سروصدای غازها در هنگام پرواز است ، ثابت شده غازهای عقبی برای تشویق آنهايي که در راس هستند و تلاش مضاعفی می کنند با این سروصدا ایجاد انگیزه می نمایند. حتی اگر غازی در این الگو مریض و ناتوان و یا مجروح گردد دو غاز دیگر از تیم جدا می شوند و غاز ناتوان را تا زمین همراهی نموده و تا پایان دوران نقاهت از او پرستاری می نمایند.

واژه های کلیدی:

تیم سازی (Team Building)

تعریف : فرایند ایجاد تیم‌ها و گروه‌های کاری مؤثر.

تیمی کار کردن (Teamworking)

تعریف : انجام یک کار با کمک دیگر افراد در قالب یک تیم.

کار تیمی (Teamwork)

تعریف : کاری که توسط افرادی در قالب یک تیم انجام شود، اغلب با هدف دستیابی به اثربخشی بیشتر نسبت به شرایطی که همان افراد آن کار را انفرادی انجام دهند.

تعریف تیم :

تیم عبارتست از یک گروه دو یا چند نفره از افراد که به طور مستقیم با یکدیگر تعامل برقرار کرده و به منظور رسیدن به هدف، کارها را هماهنگ می کنند. در تعریف فوق سه نکته وجود دارد:

- ۱- حداقل دوفرد بایستی در تیم حضور داشته باشند؛
- ۲- اعضا باید به طور منظم تعامل برقرار کنند تا کارهایشان را به صورت هماهنگ انجام دهند؛
- ۳- اعضا باید دارای هدف مشترک باشند.

تعریف گروه:

مجموعه ای از دو یا چند نفر را که بطور مرتب با هم برای کسب یک یا چند هدف مشترک کار می کنند ، گروه نامند.

انواع گروه:

- ۱- گروه رسمی :مانند: گروه گرداننده - گروه کاری - گروه پروژه - انواع شوراها - انجمن دانشجویی - بسیج دانشگاه
- ۲- گروه غیر رسمی :مانند: گروه دوستی - گروه ذی نفع - گروه مرجع - گروه شمالی های سازمان - گروه پرسپولیزی های سازمان

تفاوت تیم با گروه:

از مهمترین تفاوت های تیم با گروه درهم افزایی مثبت یا همان سینرجی تیم نسبت به گروه است هم افزایی مثبت یعنی کار و عملکردی که از طریق تلاش افراد حاصل می شود از مجموع عملکرد اعضا بیشتر است

- عملکرد گروهی ----- هدف ----- سهمیم شدن در اطلاعات
- مثبت ----- هم افزایی ----- خنثی
- انفرادی و گروهی --- حساب پس دادن --- انفرادی
- مکمل یکدیگر----- مهارتها ----- تصادفی و گوناگون

در سینرجی همیشه $2+2=4$ نیست بلکه بزرگتر از ۴ است

یکی از قدیمی ترین تعاریف مدیریت بیان می دارد:

مدیریت یعنی " کارکردن توسط دیگران "

این نگرش سنتی با یک نگرش ساده و زیبا اکنون بصورت زیر تغییر یافته است و عبارتست از :

مدیریت یعنی " کارکردن با دیگران "

یکی از نکات جالب توجه در تعریف ارائه شده کلمه " با " است که اشاره به با هم بودن و در نتیجه کار تیمی و گروهی دارد

و همین یک کلمه تحول بسیاری را در مدیریت ایجاد نموده است.

گروه ها زمانی که اهداف مشترکشان توسط کلیه اعضا درک شود و با اعتماد کامل میان اعضا نتیجه این ادراک منتج به

عملکرد بهتر گردد (در راه رسیده به هدف) می توانند ادعا کنند به تیم تبدیل شده اند.

ویژگی های تیم در کار تیمی:

- افرادی بامهارت و تجربیات مکمل
- دستیابی به هدف مشترک
- با سطح دانش متفاوت
- متعهد و مسئولیت پذیر
- هسویی و یکپارچگی
- افزایش چشمگیر بهره وری

تفاوت تیم با گروه کاری:

ویژگی های گروه:

- ارتباط اندک و ناچیز
- عدم حمایت و پیشنهاد و تبادل نظر
- وجود آرمان شخصی

- نپذیرفتن افراد تازه وارد
- کار اداری، غیر وابسته
- تمرکز اعضاء بر خود، برنامه ریزی اهداف در حد خود.
- هم رنگ شدن با جمع مهمتر از کسب نتایج مثبت است.
- باندبازی بعضی اعضا
- پنهان کردن هویت افراد
- عدم اعتماد به انگیزه افراد

ویژگی های تیم:

- ارتباط گسترده و فرصت بحث
- نهایت حمایت از تک تک اعضا
- آرمانی مشترک با اعتقاد
- استقبال از افراد تازه وارد
- وابستگی متقابل
- احساس مالکیت و تعهد
- دستیابی به نتایج مثبت نه لزوماً تطابق و سازگاری
- ترکیب و انسجام براحتی
- آشکار کردن هویت تیم (ایثار و گذشت شخصی)
- جوی سرشار از اعتماد و اطمینان، بیان آزادانه عقاید متفاوت، مورد تشویق

علل اهمیت تیم :

- نظرات تازه و غیرمعمول
- ایجاد جرقه در ذهن
- فرصتی برای حداقل کردن جهت گیری
- آموزش و رشد شخصی بیشتر
- محیط کوچک، چابکی در برابر تغییرات سریع بیرونی
- استقلال و احساس مسئولیت افراد
- حس رقابت

توانمندسازی:

- فرصت بخشیدن به افراد لایق
 - شکوفایی استعدادها
 - یافتن راه مناسبتر
- برنامه موفق توانمندسازی = ارتباطات بهبودیافته

تصمیم گیری :

- در گذشته = مدیر همه کاره بود (نگرش سنتی)
- امروز و فردا = بهره گیری از تخصص گروهی = یافتن راه حل مناسب
- وجود مشکلات ----- نیاز به تصمیم گیری

- فنون تصمیم گیری: گرفتن تصمیمی با کمترین تضاد تیمی

نقاط ضعف و اشتباهاتی که در تیم ها صورت می پذیرد :

- توجه و قدردانی از افراد بجای تیم
- عضویت طولانی مدت در تیم
- نبود استقلال داخلی به اندازه کافی در تیم
- تشویق نکردن وابستگی متقابل و همسان در میان اعضا تیم
- استفاده از تیم بجای اعضا جهت اتخاذ همه تصمیمات
- کم توجهی در توجیه اعضا در تیم
- تعداد زیاد اعضا در تیم

انواع تیم های کاری:

- تیم های مشورتی : این گونه تیم ها برای گسترش پایه اطلاعاتی تصمیم های مدیریتی است .
- تیم های تولیدی : این نوع تیم مسوول انجام عملیات روزانه است
- تیم های عمل : بهترین نمونه آن تیم های ورزشی است که در آنها تخصص زیاد با هماهنگی زیاد تلفیق شده است .
- تیم های پروژه : پروژه ها راه حلهای خلاق می طلبند و اغلب بستر بکارگیری دانش تخصصی اند

تشکیل تیم در مقابل فعالیت های تیمی:

- تشکیل تیم با فعالیت های تیمی فرق می کند. زمانی تیم تشکیل می شود که فعالیت تیمی مورد نیاز باشد.
- از تیم سازی برای تشکیل تیم های جدید یا مروری بر نحوه عملکرد تیم های موجود استفاده می شود.
- فعالیت های تیمی موجب موفقیت و ترغیب تیم می شود ، ولی هرگز به تنهایی برای تشکیل تیم کافی نیست.
- فعالیت تیمی یک فرایند است نه یک هدف.

چه زمانی به تیم نیاز داریم؟

- در مشکلاتی که کسی به تنهایی برای آن راه حلی نمی شناسد
- بی ثباتی در کار
- تجربه تحول سریع
- نیاز به همکاری از نزدیک در کارهای واقعی

عوامل مفید برای تشکیل یک گروه کاری:

- یک موضوع مرتبط
- جست و جوی افراد علاقه مند
- تعریف هدف و وظایف ، به گونه ای که هر کس بتواند در یک مدت زمان مشخص وظایف خویش را به انجام رساند و ارایه گزارش کند
- یکی از اعضا اهل نوشتن باشد و نتایجی را که در گروه به دست می آید به خوبی ثبت کند. مستندات سبب انتقال اندیشه گروه به دیگران و نقد و بررسی می گردد.
- مسوول گروه . موفق در برقراری ارتباط. سختکوش، ثابت قدم و مطلع
- آموزش مستمر و انتقال نتایج آن به دیگران

- حفظ احترام میان اعضا
- صبر و انتقاد پذیری
- دعوت از متخصصین .شرکت در سمینارها، نمایشگاه‌ها.
- ورود در عرصه پژوهش .انتقال افکار نو
- حفظ انضباط
- انضباط اندیشیدن - انضباط احساسات و عواطف - انضباط برای اقدام

TEAMWORK – کار تیمی :

- Talent استعداد
- Enthusiasm - اشتیاق
- Accountability - مسئولیت پذیری
- Management - مدیریت
- Workable - قابل انجام
- Openness - صداقت
- Respect - احترام
- Keenness - زیرکی
- بهترین عضو تیم فردی است که کار را بر اساس آنچه میتواند انجام دهد

قوانین کارایی تیم و گروه:

- بدون تلفیق مهارت های لازم برای ایجاد یک تیم متعادل نمی توانید به خوبی پیش بروید
- در تیم موفق، شما به کسی نیاز دارید که:
- ۱- مبتکر باشد
- ۲- شنونده خوبی باشد
- ۳- جهت بدهد و اتحاد ایجاد کند
- ۴- افراد را سازماندهی کند و نیازهای گروه را پیدا کند
- ۵- نگران برنامه ریزی ها، مهلت ها و اشتباهات باشد و اوضاع را تحلیل کند

هنجارهای رفتاری گروه:

- ❖ کمک کردن در بقا گروه یا سازمان
- ❖ روشن بودن انتظارات اعضای گروه
- ❖ عدم عقب نشینی اعضای گروه در شرایط مبهم
- ❖ روشن ساختن ارزش ها و اصول کار گروهی

عوامل انسجام گروه:

- گروه های کوچک
- متقاعد بودن گروه در مورد هدف
- همراه بودن اعضای گروه در زمان طولانی تر
- بالا بودن انگیزه برای عضویت افراد جدید.

بهره‌وری گروه رابطه مستقیمی با میزان هنجارهای و انسجام گروه دارد.

مدیریت تیم کاری:

شما به عنوان مدیر پروژه باید فعالیتهای عملیاتی و نظارتی خود را به گونه ای انجام دهید که فضای کاری پروژه به یک محیط فعال تبدیل گردیده و در سایر افراد تیم پروژه ایجاد انگیزه نماید. برخی از کارهایی که می توانید در این راستا انجام دهید به شرح زیر می باشد:

- ✓ با رفتار خود، تیم را هدایت کنید. به موقع در محل کار حاضر شوید و سخت کار کنید. کارها را به موقع انجام دهید، به وقت دیگران احترام بگذارید، از مسائل پروژه خود مطلع باشید و هنگامی که پاسخی برای پرسشهای دیگران ندارید سؤالهای خوبی را مطرح کنید.
- ✓ برخورد و رفتار مثبت داشته باشید.
- ✓ به مافوق خود احترام بگذارید. هیچگاه در حضور دیگران از مدیریت انتقاد ننمایید. ملاحظه دیگران را بکنید حتی اگر با آنها موافق نباشید.
- ✓ هیچگاه قولی ندهید که می دانید نمی توانید به آن عمل کنید.
- ✓ در مورد پروژه، پنهان کاری نکنید. بگذارید افراد از چیزهایی که نیاز دارند بدانند آگاه شوند، مانند گزارشها، درخواستهای مشتری و ...
- ✓ هنگامی که با مشکلات مواجه می شوید آنها را پنهان نکنید بلکه با افراد متخصص تر یا با تجربه تر مشورت نمایید.
- ✓ به افراد به میزان لازم توجه نمایید و با تمامی افراد طبق یک برنامه زمانبندی شده مشخص، جلسات یک به یک داشته باشید.
- ✓ تخصیصها را طوری انجام دهید که بین افراد رقابت ایجاد شود اما مراقب باشید این رقابت به حدی نباشد که باعث خستگی و فرسودگی افراد گردد.
- ✓ قبل از اینکه افراد انجام وظایف خود را آغاز نمایند آنچه را که انتظار دارید انجام دهند به وضوح تعریف کنید.
- ✓ تمامی اعضای تیم را از این نکته آگاه کنید که تلاش آنها دارای اهمیت بوده و بر نتیجه پروژه تأثیر مستقیم دارد.
- ✓ توجه داشته باشید که تفریح و سرگرمی نیز نقش بسیار مهمی در ایجاد انگیزه در محیط کار ایفا می کند.

تیم های مجازی:

گروه کاری پراکنده از نظر فیزیکی که از طریق فناوریهای جدید اطلاعات کار خود را انجام می دهد.

متغیرهای پیچیدگی تیم مجازی:

- تیم مجازی مرزهای زمانی، مکانی و سازمانی را در می نوردد.
- تیم با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات با یکدیگر تبادل اطلاعات و همکاری می کنند.

عوامل حیاتی در موفقیت تیم:

تیمها می توانند به شرط تامین نیازهای عمده خود، موفق باشند. مهمترین این عوامل حیاتی موفقیت عبارتند از:

- تشویق و پایداری
- تغییر فرهنگی
- آموزش
- حمایت خارجی

عدم موفقیت تیم ها:

- وجود رهبران تیمی که از مهارت‌های لازم برخوردار نباشند
- حاکم بودن مدیریت سنتی
- فرهنگ سازمانی

تغییر نقش مدیران در تیم:

امروزه در بیشتر تیم‌ها نوع جدیدی از رهبری نمایانگر شده است و مدیران باید بیشتر به عنوان معلم ، مربی و رهبر رفتار کنند تا به صورت یک مدیر مقتدر .

رهبر تیم باید موارد زیر را رعایت کند :

- ۱- از اذعان به جهل خود در یک زمینه خاص هراسی نداشته باشد.
- ۲- زمان مناسب برای هر اقدام را بداند.
- ۳- چگونگی تسهیم واقعی قدرت را بیاموزد.
- ۴- نگران مسئولیتی باشد که افراد می پذیرند نه آنچه نمی پذیرند.
- ۵- به یادگیری ضمن کار عادت کند. .

محاسن کار تیمی:

افزایش انگیزه‌های پرسنل	بهبود ارتباطات
تعهد مشترک اهداف	ارضاء شغلی
هم‌افزایی و افزایش بهره‌وری	افزایش مهارت‌های شغلی
افزایش خلاقیت	افزایش انعطاف‌پذیری